

NOVICE I Morav

OBČINA MORAVČE
1251 MORAVČE, TRG SVOBODE 4

Poštna plačana pri pošti
1251 Moravče "a"

Knjižnica Domžale
Ljubljanska 58

1230 Domžale

November 2003, Letnik IV, Številka

Mojster Kokalj pri delu

Orodje za luknanje
in obdelavo usnja

Mojstrova delavnica

Mojstrova miniatura
konjske vprege
s komatom

KULTURNI DOM MORAVČE KOLEDAR PRIREDITEV

- **petek, 21.nov. 2003, ob 18. uri VILINKA** Lutkovna predstava za otroke in starše. Gostuje Mavrično gledališče, Zavod za izvedbo pravljicnih projektov iz Ljubljane. Predprodaja na običajnih mestih. Otroci 500 Sit, starši 800 Sit. Na dan predstave, otroci 700 SIT, starši 1.000 SIT.
- **sobota, 22.nov. 2003, ob 19.30. Koncert zbrovske glasbe.** MePZ. Groblje, MPZ Komenda in KZ Limbar Moravče.
- **sobota, 29.nov. 2003, ob 19.30 uri. Gledališka predstava "Burka o jezičnem dohtarju" komedija.** Za abonma in izven. Predprodaja na običajnih mestih po 1.000 SIT in uro pred predstavo v avli KD po 1.300 SIT.
- **petek, 5.dec. 2003, ob 9.uri. TOBIJA** abonmajška predstava za vrtec Moravče.
- **sobota, 13.dec. 2003, ob 19.30. Glasbeni koncert Marjana Zgonca in Viktorije.** Predprodaja vstopnic na običajnih mestih po 1.000 SIT in uro pred koncertom v avli KD po 1.300 SIT.

Pfizer H.C.P. Corporation Podružnica Ljubljana, bo v četrtek, 27. novembra 2003, od 9.00 - 12.00 ure in od 15.00 - 17.00 ure organizirala brezplačno analizo krvnega sladkorja in holesterola s preventivnim predavanjem (od 13.00-14.00 ure) v Zdravstvenem domu Domžale, Mestni trg 2, 1230 Domžale.

Vljudno vabljeni!
Janez Svolfšak, dr.med.spec., direktor

OSNOVNA ŠOLA JURIJ VEGE ORGANIZIRA

NOVOLETNI SEJEM

KAJ? Sejem novoletnih izdelkov: čestitke, aranžmaji, okraski, darilca...

KDAJ? V četrtek, 11. decembra, ob 16. uri

KJE? Na šolskem hodniku
v prvem nadstropju

UČENCI IN DELAVCI ŠOLE

KULTURNI DOM MORAVČE GLEDALIŠKI ABONMA

Nakup abonmajskih izkaznic v avli KD za sezono 2003/04

- v petek, 21.11. 2003, od 16.00 do 18.00
- v soboto, 22.11.2003, od 17.00 do 19.30
- v sredo, 26.11.2003, od 17.00 do 19.00
- v soboto, 29.11.2003 od 17.30 do 19.30 na prvi abonmajski predstavi

PREDSTAVE OBČINA MORAVČE

1. sobota, 29. nov. 2003, ob 19.30	»Burka o jezičnem dohtarju« komedija
2. sobota, 31. jan. 2004, ob 19.00	»Čaj za dve« komedija
3. sobota, 28. feb. 2004, ob 19.00	»Transvestitska svadba« komedija
4. sobota, 27. marca 2004, ob 19.30	»Oblast gre v slast« komedija
5. sobota, 24. aprila 2004, ob 20.00	»Štirje letni časi« komedija

Cena abonmaja znaša 4.000 SIT, za študenta in dijake 3.500 SIT

Ob nakupu abonmaja 2003/04 bodo obiskovalci dobili abonmajsko izkaznico, ki bo veljala za vseh pet predstav. Za dober začetek in privabitev čim več obiskovalcev je za prvo sezono zelo ugodna cena, ki znaša 4.000 Sit. Poleg tega Kulturni dom nudi še dodaten popust za dijake in študente, ki znaša za celoten cikel petih predstav 3.500 Sit.

Vsi imetniki abonmajskih izkaznic bodo lahko izbrali svojo vrsto in sedež, kateri bo tudi na vsaki predstavi rezerviran.

Za vse ostale, ki ne bodo kupili abonmajskih izkaznic je cena enaka kot za vse predstave, in sicer v predprodaji 1.000 SIT in eno uro pred predstavo v avli KD po 1.300 SIT.

Uprava Kulturnega doma Moravče

Spomini priklicani iz človekovih globin se vedno znajdejo v pravem času in na pravem mestu. Za nami so spominski dnevi velikih dogodkov. Natis prve slovenske knjige pred skoraj pol tisočletja ne pomeni le materialnega dokumenta neke minule dobe. Je dokument časa, ko Slovenec spozna, da je pripadnik slovenskega narod; te majhne klene množice delavskih, marljivih in iznajdljivih ljudi sredi velikih narodov. Žal, pa istočasno vzplamenti tista ugonobljajoča sila slovenskega človeka, nevoščljivost, privoščljivost in zavidljivost. Smola. Zakaj neki se v štirih stoletjih in pol Slovenec ni naučil, da ima to šibkost v svojem sicer vse pohvale vrednem značaju?

So temu krivi drugi? Kdorkoli pričakuje spremembo izven sebe, je ne bo dočkal. Spreminjati in spremeniti svoj značaj. Trd oreh za kratkost življenja. Svoje minljivosti se še posebej zavedamo, ob dnevu spomina na umrle svojce. Koliko globokih vezi nas povezuje z njimi. So kakor močne korenine, na katerih rastemo in zorimo k istemu cilju. Če je v teh koreninah močna opora, potem drevo živečega prestane tolike viharje. Upogiba se pod sili življenjskih neurij, a vedno znova zmore zravnati svoje veje, jih ozeleniti in se veseliti življenja. Poznavanje svojega rodu in modrosti prednikov je dar, ki ni vsakomur dan. In je dar, ki ga mnogi zavržejo, potem pa blodijo, se izgubljajo in klonijo pred preizkušnjami časa.

Nezmojljivi vodniki so spomini na tiste, ki so nas spočeli v življenje, nam usmerjali prve korake, posredovali vrednote in nam z lastno pokončnostjo tlakovali pot v svet.

Kažipot imamo, imamo življenje, s katerim smemo in moramo upravljanje po svojih najboljših močeh za lastno dobro in dobro vseh in vsega kar nas obdaja.

Le še nekaj tednov je do nekega konca in nekega začetka. Vsak začetek pa znova ponuja možnost odločitve in izbire. Izbirajte in odločajte se tako, da boste občutili svoje trdne korenine in vas ne bo že prvi piš prelomil kot nebogljen in osamljeno in pozabljeno bilko sredi jesenskih livad.

BERNARDA MAL, odgovorna urednica

Informativna oddaja iz občine Moravče na ATV Litija vsako sredo ob 20. uri in ponovitev v četrtek ob 21. uri.

Društva, skupine in posameznike, obveščajte o svojih dejavnostih, zanimivosti, prireditvah in aktualnih dogodkih Milana Kokalja z Občine Moravče, da bo zanimivosti posnel in pripravili prispevek za informativno oddajo.

Tel. Občina: 7231-044 ali 7231-229

Fax Občina: 7231-035

E-mail: kulturni.dom.moravce@siol.net

tel 041/782-789 (Milan Kokalj)

POHODI V ORGANIZACIJI PD

- **sobota, 22. november** – PEKEL PRI BOROVNICI, lahka pot, vodi Urša Jamšek (031 574 744)
- **sobota, 13. december** – MPP-GRMAČE-GEOSS, lahka pot, vodita Leon Lavrič (041 433 254, Marijan Gril (01 7231 737)

V tej številki preberite

Razpis abonmaja.....	2
Županjina stran.....	4
Prvi sneg in prve težave na cestah.....	5
Ob mesecu požarne varnosti.....	6
Srečanja starejših in invalidnih.....	9
Bog živi zlatoporočenca.....	10
10 let planinskega društva.....	12
Sedmi razred devetletke, prve izkušnje.....	18
O Primožu Peterki posnet drugi film.....	20
Moja dolina, sedlarstvo.....	21

Naslednja številka Novic iz Moravske doline bo predvidoma izšla **19. decembra**. Vaše prispevke pričakujemo do **3. decembra**.

Oddate jih lahko na sedežu Občine Moravče osebno, pošljete po pošti ali elektronski pošti. Naslovi so navedeni spodaj v modrem okvirčku.

Novice iz Moravske doline

14. november 2003, Letnik IV, Številka 9

Fotografije na naslovnici: Mojca Tercej Otorepec

Novice iz Moravske doline je informativno glasilo Občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. • Izhaja predvidoma enkrat mesečno in ga prejemajo vsa gospodinjstva v občini brezplačno. • Sedež izdajatelja in naslov uredništva: Občina Moravče, Trg svobode 4, 1251 Moravče, telefon 7231-229. • Izdajateljski svet: Milka Novak, Janez Cerar, Roman Cerar, Ivanka Kocjančič, Stanislav Ravnikar. • Odgovorna urednica: Bernarda Mal, E-pošta moravske.novice@email.si, tel. 031 452 022. • Uredniški odbor: Bojana Dorič, Nevenka Marolt, Aleš Vozel, France Ravnikar. • Medij Novice iz Moravske doline je vpisan v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374 • Lektoriranje: Bernarda Mal. • Oblikovanje in priprava za tisk: Andrej Lombar. • Tisk: Tiskarna Januš. • Naklada 1550 izvodov.

Vsi prispevki, ki jih pošiljate za objavo, morajo biti lastnoročno podpisani, imeti morajo datum in kraj pisanja, naslov prispevka, zapis avtorja besedila in fotografij. Če pišete v imenu društva, politične stranke, skupine ljudi, opremite dopis z žigom in podpisom odgovorne osebe. Poleg prispevka, če imate le možnost, oddajte tudi zapis na disketi ali ga pošljite po E-pošti. Prispevki naj ne presejajo 1800 znakov vključno s presledki. V nasprotnem primeru bomo prisiljeni prispevek zavrniti ali krajšati. Rokopisov ne sprejemamo! Slikovnega in pisnega gradiva ne vračamo!

Spoštovane občanke in občani, dragi bralci!

V času sv. Martina in novega vina občudujemo tudi lepoto narave, ki se razodeva s pisanimi jesenskimi barvami gozda in s slano prekritimi travniki. Jesen je lep letni čas in lepa je naša Slovenija, mi vsako leto znova prihaja na misel, ko se vozim po slovenski deželi.

Za nami so tudi prazniki, ko se spominjamo naših rajnih svojcev in znancev ter obiskujemo njihove grobove. Tudi letos sta bili naši pokopališči zelo lepo urejeni in tudi večina

grobov. Osrednja spominska slovesnost pa je bila, kljub deževnemu vremenu, zelo lepo obiskana. Vsem, ki ste pri urejanju pokopališča in pri pripravi in izvedbi spominske slovesnosti sodelovali, se lepo zahvaljujem.

Zemeljska dela na cestnih odsekih Dešen – Zg. Prekar in Ribče – Zg. Prekar so v glavnem zaključena. V naslednjem letu je predvideno asfaltiranje na teh odsekih, tako da bo z urejeno cesto tudi na tem obrobem delu naše občine izboljšana kvaliteta življenja. V tem času potekajo priprave na rekonstrukcije cest v Logu (Gora pri Pečah), cesta Sv. Andrej, Drtija in Selce. Tudi za cesto Gabrje – Limbarska gora je že izbran izvajalec, zataknilo pa se je pri vpisu odmer v zemljiško knjigo, saj imajo na Geodetski upravi velik zaostanek pri izdajanju odločb. Zaradi pritožbe lastnika zemljišča pa se je postopek še podaljšal. Znova bi rada opozorila na to, da se mnogi občani zavedate, da občina gradi ceste ali vodovode prav za vas in ne zaradi sama sebe in pri tem zelo zavzeto sodelujete, odstopate zemljišča za potrebno razširitev na vašem območju in za vas. Vedno znova pa me preseneti kdo, ki želi s cesto, ki se dela tudi zanj, čim več iztržiti, misleč, da ima občina veliko denarja in če hoče narediti cesto (sebi?), naj kar dobro plača. Presenetila me je tudi izjava nekoga, da se je že nameraval odjaviti iz občine Moravče, samo da občina ne bi dobila njegove dohodnine. Mislim, da dodatni komentar ni potreben.

Zaključena so dela na mostu v Serjučah. Kljub težavam, ki so se pojavljale v času gradnje, je most sedaj lep (in trden kakor »kamen kost«) ter uporaben tudi za prevoz strojev, ki jih potrebuje podjetje Termit v kamnolomu v Jelši. To je bila skupna investicija občine Moravče in Termite, ki je bila letos, po dolgih letih načrtovanja, tudi uspešno izvedena. Upam, da v zadovoljstvo občanov s tega območja, čeprav rešitev cestne problematike, zaradi obstoječega mlina, ki ga varuje Zavod za varovanje kulturne dediščine Kranj, ni idealna.

V Uradnem listu smo razpisali dela za izgradnjo kanalizacije Krašce. Razpisno dokumentacijo je dvignilo že veliko število zainteresiranih podjetij. Upam, da bomo imeli pri izbiri srečnejšo roko, kot pri izbiri izvajalca za gradnjo prizidka k vrtcu.

Žal pa zelo počasi napredujejo dela pri izgradnji prizidka vrtca. Ob razpisu smo postavili zelo zahtevne pogoje za izbiro izvajalca, da bi se zavarovali pred slabim izvajalcem. Ker pa je pri izbiri vedno najbolj odločilna cena, sicer bi lahko imeli afero »klinični center«, smo morali izbrati prav tega izvajalca, ki pa je poleg zelo ugodne cene predložil tudi vse najboljše reference in v svoji ponudbi v celoti izpolnjeval zahtevane pogoje. Če izvajalec ne bo v najkrajšem času resneje pristopil k delu z ustrežno ekipo, se bomo morali odločiti za nadaljnje ukrepe in neprijetne korake.

Nekatere vasi v občini bodo v kratkem »dobile ime«, saj so že prispele naročene oznake in kašipoti. V dveh letih bomo tako v dobršni meri označili kraje, preostanek pa še v prihodnjem letu.

Začela se bodo gradbena dela na vodovodu proti Češnjicam, kjer bomo zamenjali dotrajane azbestne cevi. Za načrtovanje ustrezne trase smo opravili veliko razgovorov z lastniki zemljišč, ker smo skupaj z njimi skušali poiskati najboljše rešitve. Hvala vsem, ki ste pri tem pokazali veliko pripravljenost in razumevanje, saj je potem izvedba lažja.

V letošnjem letu bo kmetijski del proračuna skoraj v celoti realiziran. Občinska uprava skupaj s komisijami je imela veliko dela s prijavo suše, saj so z ministrstev kar naprej pošiljali različne obrazce in večkrat zahtevali iste podatke. Občina bo iz rezervnega sklada plačala tudi prevoz koruze do KZ Moravče, ki se je odločila, da jo brezplačno razdeli.

Na tečaj angleščine za dijake in študente se je prijavilo skoraj 40 kandidatov. Kmalu bodo dobili povabilo na začetni sestanek. Na ta način želi občina podpreti izobraževanje mladine, saj postaja znanje tujih jezikov čedalje bolj potrebno v vsakdanjem življenju.

Želim vam lepo in bogato jesen!

LJUDMILA NOVAK,
županja

Občinski svetniki v Prlekiji

Občini Moravče in Ljutomer že več let dobro sodelujeta na kulturnem področju. Letos pa se je županja odločila, da pelje na strokovno ekskurzijo v Ljutomer občinske svetnike, nadzorni odbor in občinsko upravo.

Na občini v Ljutomeru, so jih seznanili s podatki o občini in njihovem delovanju. V pogovorih so izvedeli, da se tudi tam srečujejo s podobnimi problemi kot v Moravčah, le da je občina dosti večja, temu primerno večji pa je tudi občinski proračun. Potem so se peš sprehodili po mestu, si ogledali spomenik Franca Miklošiča, hrastov park, kjer so se porodile prve ideje o zedinjeni Sloveniji na prvem slovenskem taboru leta 1868. Skozi park so prišli do doma starejših občanov Ljutomer, ki je vrata stanovalcem odprl leta 2001. Z zanimanjem so poslušali, kako so dom gradili in si ga ogledali. Dom je zgrajen v treh krakih in je zelo funkcionalen. V domu je 148 stanovalcev v eno in dvoposteljnih sobah, za katere skrbi 65 delavcev raznih poklicev.

Naprej jih je pot vodila po turističnih poteh v Jeruzalem, Veržej (Babičev mlin na Muri), Terme 3000 (Moravske Toplice) in nazaj v Prlekijo, kjer jih je čakala večerja. Polni vtisov in veselo razpoloženi so se s prvim snegom vračali proti Moravčam.

BRANKA BIZJAN

Prvi sneg in prve težave na cestah

Letošnji oktober je voznike in vzdrževalce cest »prestrašil« s prvim snegom, ki je napovedal pričetek zime. K sreči je toplejša vremenska fronta pobrala sneg in po deževnih praznikih je posijalo jesensko sonce. Je pa prvi sneg povzročil določene težave na cestah tudi v moravški občini, predvsem v hribovitih predelih, kjer se je na cesto upogibalo drevje in oteževalo promet.

Občinska uprava je že v preteklih letih opozarjali in prosili lastnike gozdov in ostalih zemljišč ob cesti, da naj poskrbijo za posek vej in dreves, ki bi lahko ogrožala promet in varnost po cestah v občini.

Žal so se našemu pozivu v Novicah iz Moravske doline odzvali le redki posamezniki. Občina Moravče je sicer poskrbela za košnjo zemljišč ob cesti, ne moremo pa posegati v zemljišča in posekati vseh dreves, ki rastejo na privatnih zemljiščih, pa vendar ovirajo promet po lokalnih in ostalih cestah v občini.

45. člen Odloka o občinskih cestah med drugim prepoveduje trajno ali začasno zasesti občinsko cesto ali njen del, izvajati kakršna koli dela na cesti in zemljišču ali objektih ob cesti, ki bi utegnili poškodovati ceso ali objekte na njej ter ovirati ali ogroziti promet ob cesti. Vse stroške zavarovanja in odstranitve ovire na cesti in drugih posledic prepovedanih dejanj nosi tisti, ki jih je povzročil.

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov
Občinski odbor Moravče

Govorimo o ohranjanju slovenske identitete tudi po vstopu s prvim majem v EU. Potrditev, da se Slovenci ne bomo utopili med velikimi, nam daje tudi obisk na slovenskem Koroškem, kjer so nas pričakali s toplo slovensko besedo.

V času, ko se trudimo z demokratično izvolitvijo predstavnikov oblasti, smo se z velikim zanimanjem poglobili v govor o ustoličevanju koroških vojvod in karantanskih knezov na Gosposvetškem polju, ki so bili demokratično voljeni že od devetega stoletja dalje.

Pri Prešmanovi domačiji nad Železno Kapljo smo si ogledali muzej in spomenik fašističnega nasilja, kamor smo položili venec. Predsednik koroških partizanov je ponosno poudaril upor koroških Slovencev proti fašističnemu nasilju, ki so se tako pridružili evropskim narodom, kjer je že potekal upor.

MARTIN REBOLJ

Avtorji člankov preberite

Po Odloku o občinskem glasilu sem dolžna vsak članek, ki ni reklamnega značaja ali drugače določeno, honorirati. Po vsaki izdani številki glasila pripravim predlog izplačil honorarjev in ga izročim finančni službi pri Občini Moravče. Vse, s katerimi se osebno srečujemo in večkrat sodelujemo, sem že ustno pozvala, da na sedežu Občine Moravče podpisete avtorsko pogodbo, ki je osnova za izplačilo honorarja. Vse druge pa pozivam, da to storijo takoj, če želijo, da se jim obračunani honorar za besedilo ali fotografijo tudi izplača.

urednica

Prepovedano je predvsem na cesto odvajati vodo, odplake in druge tekočine. V zadnjem času opažamo, da nekateri občani pri urejanju dvorišč in dostopov do stanovanjskih hiš vodo enostavno speljejo na lokalno ali drugo občinsko cesto. Zaradi takšnih dejanj, bo morala Občina Moravče pristopiti k obravnavi posameznih primerov in povzročiteljem naložiti odpravo pomanjkljivosti s pomočjo inšpekcijskega nadzora.

Skrb in odgovornost za stanje cest tako ne more biti izključno zadeva občine, saj na zagotavljanje prevoznosti poleg rednega vzdrževanja cest vpliva tudi odnos lastnikov zemljišč ob cesti, ki prav tako nosijo svoj del odgovornosti za morebitne poškodbe, ki bi lahko nastale bodisi zaradi nedovoljenega poseganja v cesto ali zaradi poškodb, ki nastajajo zaradi neodgovornega odnosa (odtekanje vode na cestišče, prekomerno onesnaževanje cest s traktorji in drugimi motornimi vozili, lomi drevja, postavljanje betonskih ali kamnitih zidov).

M.B.

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah

Društvo podeželskih žena je 25. oktobra organiziralo strokovno ekskurzijo na škofjeloško območje, kjer se že večje število kmetij ukvarja z dopolnilnimi dejavnostmi. Na poti so si ogledali še uršulinski samostan na Sv. Duhu in crngrobsko cerkev nad Škofjo Loko. Obiskali so štiri kmetije, ki se ukvarjajo z dopolnilnimi dejavnostmi: peka v krušni peči in sušenje sadja, predelava sadja (mošt, kis, sokovi in usluge prešanja za stranke), gostinska dejavnost (zelo zanimiva predelava kozolca toplarja v gostinski objekt). Na četrti kmetiji pa izdelujejo

lesno galanterijo, ki služi kot embalaža. Na vseh kmetijah so tudi poizkušali domače dobrote.

Upamo, da bo ekskurzija vzpodbudila moravške gospodinje, jim vlila nekaj poguma in jim pomagala pri odločitvi, da se tudi same odločijo za dopolnilne dejavnosti na svojih kmetijah.

BRANKA BIZJAN

ČAROBNI SVET BUČ

Buče so zdrava hrana, saj dobro vežejo strupe in maščobe, ki jih zaužijemo s hrano. So bogate z vitamini, minerali in imajo malo kalorij, zato so primerne tudi pri shujševalnih in drugih dietah.

Da bi buče bolje spoznali je Društvo podeželskih žena, 14. oktobra 2003, organiziralo predavanje o jedilnih bučah, ki ga je vodila Ruth Podgornik Reš ob asistenci sestre Mateje. Ob polni mizi raznovrstnih buč in pokušini izdelkov iz njih (kruh, marmelade, vložene buče, namazi) je bil večer zelo zanimiv in živahen, saj vprašanj ni manjkalo.

Buče sodijo med najstarejše gojene rastline. Ime buča se pojavlja v 37 jezikih, kar pomeni, da na svetu raste veliko različnih vrst (seme se dobi za 250 sort). Pri nas so najbolj znane: navadna buča ali cukini, patišoni, zvezdasto oblikovane, bučni špageti, bučne lučke, oljne bombe, okrasne lepoticke, velikanke in mnoge druge (več lahko najdete v knjigi Čarobni svet buč, ki jo je napisala predavateljica). Buče niso samo zdrave, so tudi lepe in okras našemu domu v zimskih dneh. Rade so na toplem, zato jih imamo lahko v stanovanju za okras, nekatere so tako lahko skladiščene tudi do treh let (voščenska).

Na koncu sta predavateljici izdali številne recepte za jedi iz buč in tudi pokušina, ki sta jo prinesli s seboj, je šla v slast.

In še recept za bučni golaž za tiste, ki radi kuhate in poiskujete nove jedi. Potrebujemo: 800 g bučnega mesa, 50 g paradiznika, 1 rdeča paprika, 500 g čebule, 4 stroki česna, 2 žlici balzamičnega kisa, 5 žlic oljčnega olja ali masla 0,5 l vode ali jušne osnove, 2 žlici paradižnikove mezge, 1 žlica paprike v prahu, majaron, timijan, kumina, sol, poper. Postopek priprave je enak kot za golaž z mesom.

Pa dober tek!

BRANKA BIZJAN

Ob mesecu požarne varnosti - aktivni tudi na Vrhpoljah

Ob mesecu požarne varnosti smo se učenci in učitelji podružnične šole Vrhpolje skupaj z gasilci z Vrhpolj odpravili na ogled Centra za požarno varnost Kranj. Center v Kranju je zelo velik in sodobno opremljen, zato je bil vreden ogleda. Sprejeli so nas gasilci, ki se s tem delom ukvarjajo profesionalno oziroma so po poklicu gasilci.

Učenci so se v Kranju lahko preizkusili v škropljenju iz pravih gasilskih cevi, ogledali so si velike gasilske tovornjake od zunaj

in od znotraj, se popeljali z gasilskim dvigalom (starejši učenci)... Zelo zanimiv jim je bil drog, po katerem se gasilci spuščajo, saj je bil podoben tistemu iz risanke o gasilcu Samu.

Prostovoljno gasilsko društvo Vrhpolje, je poskrbelo za malico in za prijetno vzdušje na izletu. Povabili so nas tudi v njihov gasilski dom poleg naše šole, kjer smo si za primerjavo lahko ogledali tudi njihove pripomočke in opremo. Moramo priznati, da se pripomočki in oprema zelo razlikujejo, tako po kvaliteti kot po kvantiteti. Kljub temu pa smo spoznali, da so vsi gasilci, tako v Kranju kot tudi naši, zelo prijazni gospodje in vedno pripravljeni pomagati. Naši gasilci so nam to izkazali s tem, da so nas obdarili z bonboni, s katerimi smo se prav radi posladkali.

DAŠA LIPOVŠEK, foto Tomaž Grošelj

3. tekmovanje za memorial Staša Lebarja

Begunjčanke vse ugnale v kozji rog

V Moravčah, 11. oktobra. Tretjič zapored je GZ Moravče organizirali tekmovanje za memorial Staša Lebarja. Na letošnjem tekmovanju je sodelovalo že preko 200 gasilcev, kar potrjuje, da se tega memoriala vsako leto udeleži vse več gasilcev, ki na simboličen način obudijo spomin na Staša Lebarja, prizadevnega in požrtvovnega gasilca, ki pa je žal prezgodaj zaključil svojo življenjsko pot.

Izvedena je bila hitra mokra vaja z ženskimi in moškimi desetimi. Tekmovalo je 16 moških in 4 ženske ekipe. Z udeležbo 200 gasilcev je memorial presegel občinske in regionalne meje. Zanimiva popestritev tekmovanja je bil nastop gasilk iz Begunj, ki so pokazale izredno dobro pripravljenost. Tekmovanje je bilo izvedeno na izredno primernem prostoru, to je na avtobusnem parkirišču, in je trajalo 4 ure. Tekmovalci so poleg domače Gasilske zveze prišli še iz GZ Grosuplje, Litija, Lukovica, Domžale in Begunje. Celotno tekmovanje je potekalo v prijateljskem vzdušju, katerega ni pokvarila niti športna smola nekaterih favoriziranih ekip.

Končni najboljši čas so dosegle gasilke iz Begunj, ki so dosegle tudi najboljši absolutni čas in s tem osvojile prehodni pokal. Sledile so jim gasilke s Trojan, Peč in Moravč.

V moški konkurenci so dosegli najboljši čas tekmovalci s Studenca, gasilci iz ekipe Vače 2, Vrhpolje, Vače 1 in na petem mestu z odličnim rezultatom mladi gasilci iz Moravč. Dosežen rezultat je lepa nagrada za njihovo dosedanje delo ter seveda spodbuda in obveza za prihodnje debitante.

Mladi gasilci šestič na preizkušnji

Peče, 25. oktober 2003. Komisija za mlade pri GZ Moravče je organizirala 6. gasilski kviz. Namen kviza je prijateljsko druženje in sproščanje adrenalina v tekmovalnem vzdušju. Katera ekipa bo letos najmočnejša? Bodo to znova Pečani? Že šestič zapored? Podobna vprašanja so se motala po glavah tistih, ki kviz spremljajo vseh 6 let. Sodelovalo je 5 ekip, kar pomeni po ena iz vsakega PGD v občini. Vsaka tekmovalna ekipa je imele tudi svoje navijače, ki so vsak na svoj način bodrili svoje predstavnike. Prireditelj je kot vsakokrat doslej tudi tokrat vodila Bernarda Mal. Vprašanja na temo gasilstva je pripravil Anton Stenko. Mladi so se pomerili tudi v splošni razgledanosti ob nalogah, ki jih je izbrala tajnica GZ Andreja Vavpetič. Prijetno vzdušje na kvizu je razgibal mladi harmonikar Peter Merela. Za regularnost tekmovanja

Ob 17. uri je sledila razglasitev tekmovalnih rezultatov in podelitev pokalov najboljšim. Sledilo je družabno srečanje. Prava atrakcija je bil izziv sodniškemu zboru, da se pomeri s zmagovalkami iz Begunj. Obilo smeha in nerodnosti, ki so se dogajale pri medsebojnem obračunu, je dodalo končno dobro oceno celotnega tekmovanja.

Prostovoljno gasilsko društvo Moravče se želi zahvaliti vsem, ki so kakorkoli pomagali pri izvedbi tekmovanja. Le ob pomoči sodelavcev in ne nazadnje dobri organizaciji gasilcev je tekmovanje izpadlo tako, kot so si organizatorji želeli. Vsi ti dobri občutki pa so več kot odlična popotnica že za prihodnje leto, kjer se bo srečanja na memorialu Staša Lebarja prav gotovo udeležilo še več tekmovalnih ekip iz vse Slovenije.

KOKALJ, foto Anton Stenko

je skrbela komisija v sestavi: Rok Vozel, Mitja Kveder, Peter Lavrič ter predsednik komisije Jože Klopčič. Rezultati ob koncu kviza so določili naslednji vrstni red:

- 1 mesto (66 točk) - ekipa PGD Peče, pod vodstvom mentorja Antona Stenko *tekmovalci: Lucijan Strehar, Katarina Stenko in Ajda Lalič.*
- 2 mesto (64 točk) - ekipa PGD Krašče, pod vodstvom mentorja Aleša Vidica *tekmovalci: Tilen Novak, Milan Mihelčič in Karmen Arnuš*
- 3 mesto (61 točk) - ekipa PGD Velika vas, pod vodstvom mentorja Petra Lavriča *tekmovalci: Simon Pirc, Barbara Močilnikar in Lili Avbelj*
- 4 mesto (59 točk) - ekipa PGD Moravče, pod vodstvom mentorja Gregorja Matečko *tekmovalci: David Peterka, Aljaž Korošec in Žiga Dostal*
- 5 mesto (58 točk) - ekipa PGD Vrhpolje, pod vodstvom mentorja Antona Lebarja *tekmovalci: David Burja, Kristjan Cerar in Peter Merela*

Sorazmerno enakovredni rezultati kažejo, da je delo po društvi dobro in je v gasilskih vrstah prisotna nova mlada in zagnana generacija. Predsednik GZ Ivan Vidic in poveljnik GZ Herman Šlibar sta ob koncu pohvalila tekmovalce in mentorje. Ivan Vidic je ob asistenci Jožeta Klopčiča sodelujočim podelil medalje in darila, ki so jih prispevali sponzorji.

Gasilsko društvo Peče se je izkazalo kot dober organizator in gostitelj, saj je za vse udeležence pripravilo družabno srečanje z zakusko, ob kateri so že snovali načrt za naslednji kviz, ki bo prihodnje leto.

MAL, foto Anton Stenko

Jamarska reševalna vaja MAJČEVO BREZNO 2003

V Sloveniji je registriranih preko 8 tisoč kraških jam. Z raziskovanjem le teh se ukvarjamo jamarji, ki smo preko jamarskih društev povezani v Jamarsko Zvezo Slovenije (JZS). Pod okriljem JZS deluje tudi Jamarska reševalna služba Slovenije (JRS), kjer aktivno deluje 53 operativnih reševalcev, ki so usposobljeni za zelo težavna reševanja iz jam. Za profesionalno delovanje jamarskih reševalcev je potrebno ogromno usposabljanj, vaj in odlično poznavanje jamarske reševalne vrvne tehnike. Vrvna tehnika je tehnika, kjer s pomočjo vrvi, vponk, škripcev in prižem izdelamo sistem za vertikalni ali horizontalni transport nosil.

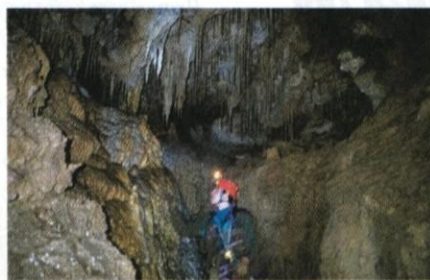
V soboto 25.10.03 smo eno takšnih vaj izvedli jamarski reševalci Reševalnega centra Ljubljana in člani Društva za raziskovanje jam Simon Robič Domžale. Vaja se je zgodila v 160 metrov globoki jami Majčevo brezno, ki leži na območju Javoršice pri Moravčah, na njej pa je sodelovalo 5 jamarskih reševalcev in 12 jamarjev.

Majčevo brezno (kat. št. 3576) je bilo prvič raziskano že davnega leta 1968. V prvi seriji raziskav so jama raziskali do globine 160 metrov. Leta 1976 so preko zadnjega, šestdeset metrskega brezna napeli jekleno žičnico in odkrili približno 250 m rovov, ki so se tedaj končali z

neprehodno ožino. Leta 1998 smo domžalski jamarji to ožino razširili in pred nami se je odprlo še okoli 300 metrov novih neraziskanih rovov.

Občutek jamarja, ko stopa po nedotaknjenih tleh, kamor pred njim še ni stopila nikogaršnja noga, je nepopisen. "Kaj doživljaš tisti trenutek, se ne da opisati niti v romanu. Doživiš mešane občutke, ker bi se rad ustavil in si ogledoval novo odkrite jamske bisere, po drugi strani pa bi šel rad še naprej in še naprej..." Kdo ve, kako bi se zadeva končala, če bi se jama nemoteno nadaljevala v kilometre. Ali bi se zmogli ustaviti pravi čas, da bi še imeli moči za povratek? Kdo ve? Majčevo brezno pa se takrat, na žalost ni nadaljevalo v kilometrih, ampak se je razcepilo na dva dela, ki se »zaenkrat«

končata po približno 250 metrih. V tem delu je še veliko potencialnih nadaljevanj jame. **Treba jih je le še odkriti.**

Predpostavka sobotne reševalne vaje je bila, da se je na globini 100 m zgodila nesreča. Jamar je med raziskovanjem padel 2 m globoko in si zlomil levo nogo. Njegov kolega je preko Regijskega centra za obveščanje (112) aktiviral Jamarsko reševalno službo. Vsaka akcija se prične najprej s **pripravo osebne opreme** in nato še **opreme**, ki jo potrebujemo za reševanje: specialna jamarska nosila, vrvi, vponke, škripci, prižeme, vrvne zavori, kladivo, baterijski vrtnik in še bi lahko naštevali. Za izvedbo takšne akcije smo potrebovali približno 200 kg opreme. Poglavitnega pomena pri vsaki akciji je poznavanje jame. **Vodja intervencije** je ob načrtu jame natančno razložil situacijo in glede na prisotne reševalce sestavil reševalne ekipe, ki so nato delale na različnih točkah (lokacijah) v jami.

V jama se je najprej spustila **zdravniška ekipa z nosili**. Ta ekipa je poškodovancu imobilizirala zlomljeno levo nogo, mu namestila grelno napravo in ga dala v posebna jamarska nosila. V tem času je do poškodovanca prišla tudi **telefonska ekipa**, ki je po jami potegnila dvožilno žico. Preko te žice deluje jamarski telefonski sistem VOX, ki omogoča komunikacijo med ekipami v jami in med Štabom reševanja, ki se nahaja pred jama. **Naloga Štaba** je bila **koordiniranje ekip**, ki so delale v jami, **zagotavljanje opreme**, **kronološko beleženje vseh dogodkov v jami ter risanje diagrama poteka dogodkov**. Med tem sta dve **opremljevalni ekipi** že pričeli z opremljanjem zgornjih dveh brezov. Vsaka ekipa je morala z opremo, ki je bila na razpolago, **opremiti določen del jame za čim varnejši in čim hitrejši transport nosil**. Večje število ekip je bilo potrebno zato, ker je opremljanje brezov in meandrov zelo naporno in dolgotrajno. Prvo brezno je bilo globoko 30 metrov, drugo pa 45 metrov. Pri opremljanju

je bila potrebna velika pazljivost, ker bi reševalec lahko sprožil kamenje na reševalca pod njim.

Opremljanje brezov za transport nosil je potekalo približno 3 ure in nato smo lahko pričeli z dviganjem. Poleg nosil vedno pleza spremljevalec, ki vodi transport tako, da poveljuje kdaj se nosila lahko dvignejo in kdaj jih je treba ustaviti. Spremljevalec mora biti izkušen reševalec v odlični kondicijski pripravljenosti. Transport čez obe brezni je trajal malo več kot eno uro. V konkretnem primeru, ko je šlo samo za vajo, smo ponesrečenca lahko dali iz nosil še pred izhodom iz jame. Na globini 25 metrov je jama namreč tako ozka, da gredo še prazna nosila s težavo skozi. V primeru prave nesreče bi morali okoli 15 metrov dolgo ožino razširiti, kar pa bi lahko trajalo tudi več dni. V primeru širjenj ožin jamarski reševalci dostikrat potrebujemo tudi pomoč drugih reševalnih služb, zato smo v soboto aktivirali še Center za požarno varnost Domžale. Dva gasilca sta tako dokazala, da bi v primeru

resne nesreče lahko z dihalnimi aparati prišla do omenjene ožine. Vaja je bila zelo uspešno zaključena še pred nočjo, nas pa je čakalo še pranje okoli 200 kg umazane opreme.

Ob priliki, bi se rad zahvalil še Občini Moravče, ki nam je priskrbela malico, ter PGD Vrhpolje, ki bi nam po potrebi zagotovilo električni agregat in luči.

Z jamarskim srečno,

MAKS MERELA,

vodja RC JRS Ljubljana

foto: Aleš Stražar in Jože Jerman

V oktobru mlajši razveselili starejše

Peče: Suša je bla, pa bo treba neki telec ven dat

Krajevna organizacija Rdečega križa Peče je pripravila v oktobru že 20. srečanje za starejše in invalidne krajanje. Gledališka skupina KŠD Peče, je tudi letos s posrečeno gledališko vsebino vse nedeljske obiskovalce spravila v dobro voljo. Besedilo so ustvarili gledališčniki kar sami. Preprosto, o kmečkem gospodarjenju, suši in ženitvi. Zanimivi dialogi v domači narečni govorici so bili kot nalašč za dobro sprostitev, ko je marsikateri obiskovalec pozabil na svoje zdravstvene in drugačne težave, kar pa je največje plačilo za organizatorje.

Po končani predstavi je vse prisotne pozdravila županja, ki je zbranim spregovorila nekaj besed. Dolgoletni organizatorji in gonilni sili pri delovanju krajevne organizacije RK Peče, Mariji Brvar, je bil v znak zahvale izroččen šopek kot skromna obdolžitev za njen prispevek.

V nadaljevanju nedeljskega srečanja je bila za vse prisotne

pripravljena tudi zakuska, ob kateri ni manjkalo dobre volje in razposajenega harmonikarja.

KOKALJ, foto Anton Stenko

Moravče: Če več nas je, bolj smo veseli

Že vrsto let organizirata Župnijska Karitas in KS Moravče na prvo oktobrsko nedeljo srečanje starejših in invalidnih krajanov Moravč. Pri sveti maši je letos nagovoril starejše in bolne jezuit p. Zupančič, skupaj z gospodom župnikom V. Primožičem sta delila bolniško maziljenje.

Slavje smo nato nadaljevali v Kulturnem domu Moravče. Goste

je pozdravila županja Milka Novak, tudi v imenu odsotnega predsednika KS. Priporočala nam je optimizem in pogum, s katerima premagujemo vsakodnevne težave. V kulturnem programu so nam otroci in mladi recitirali in peli ter igrali na inštrumente. Člana KUD Limbar Franc Slapar in Simon Kušar sta odigrala Krjavlja iz Jurčičevega Desetega brata., Mile Kokalj je ob inštrumentalni spremljavi Gašperja Kokalja zapel nekaj pesmi. Vse to je povezovalo petje Mešanega PZ DU Moravče pod vodstvom Alojza Štefana, ki so se mu pridružili tudi ostali ljubitelji lepe slovenske narodne pesmi. Kuhar Drago je poskrbel za hrano, mnoge gospodinje za domače pecivo, pri strežbi so pomagali moravški skavti.

Prireditev sta financirali Karitas in Krajevna skupnost Moravče. Občina nam je brezplačno odstopila dvorano, sodelovali sta tudi Cvetličarna Markuš in OŠ Jurija Vege.

Obljubili ste, da prihodnje leto pridete spet, če bo Bog dal.

Kaj pa ostali, ki o srečanju berete le to suhoparno poročilo? Že sedaj si recite, da boste prvo nedeljo v oktobru leta 2004 preživeli nekoliko drugače, lepše, v krogu svojih mladostnih znancev in prijateljev, ki vas pričakujemo in jih morda že dolgo niste srečali..

ŽK Moravče, foto Franci Skok

Vrhoplje: Prepevanje prežene vse skrbi

Kjer si starost in mladost podajata roke, je otroštvo srečno, starost pa lepa. Veliko pomoči potrebujejo stari ljudje. In razumevanja. Predvsem pa prijaznosti in tople besede. Babici in dedku ni težko, ker imata vnučke. Mnogo pa je starih ljudi, ki svojih vnučkov nimajo. Nimajo nikogar. Najhujši sovražnik starih ljudi je osamljenost.

Članice RK Vrhoplje so tudi letos vsaj malo poskušale pregnati to osamljenost iz src ostarelih. V nedeljo, 12. oktobra, so organizirale srečanje starostnikov. Po SVETI MAŠI v domači cerkvi, se je srečanje nadaljevalo v prostorih krajevne skupnosti Vrhoplje. Najprej je vse navzoče pozdravila predsednica OORK Vrhoplje Pavla Lebar, ga. županja Milka Novak pa jim je povedala nekaj toplih besed. V kulturnem programu so sodelovali najmlajši učenci OŠ Vrhoplje in Mešani pevski zbor upokojenskega društva Moravče pod vodstvom Alojzija Štefana. Po kulturnem programu so se vsi povabljeni okrepčali s toplo obaro in dobrimi piškoti. Seveda pa tudi raznovrstne pijače ni manjkalo. Med povabljenimi so bile prisotne tudi Polonca

Požar, Francka Boštaj in Vida Ravnikar, ki so v letošnjem letu dopolnile 80 let. Prejele so šopek nageljnov.

Pri klepetu ob kavici in prijetni domači pesmi, se je srečanje nadaljevalo še v popoldanske ure. Poslovlili smo se v upanju, da se naslednje leto spet srečamo.

FRANCKA PAČNIK

BOG ŽIVI ZLATOPOROČENCA

je napis, ki je krasil srce na mlaju pred hišo Cerarjevih (Jerganovih) v Sp. Javoršici št. 5. Jerganova Mici in France sta si pred 50 leti prisegla zvestobo, obojestransko pomoč, oporo in spoštovanje. Gotovo še kaj drugega in tudi če ne, se je v njenih 50 letih skupnega življenja kalila moč, odpuščanje, vera, zaupanje...

Kako sta, draga gospa Marija, s svojim soprogom preživljala ta dolga leta, ko vemo, da je bila po vojni revščina, lakota - na vašem obrazu pa izraz neke sreče, moči, zadovoljstva?

Mici: "Oh, veste, bili so težki časi. Rojena sem bila v Sp. Tuštanju št. 16 in služila kruh po kmečko na manjši kmetiji pr Mileš. Pa je prišel trenutek poroke, ko sem s težkim srcem zapustila zlato mamu, dva brata in dve sestri (oče je umrl v Kočevskem rogu) ter z mojim Francetom odšla v Sp. Javoršico. Delala sva od jutra do noči, jedla skromno kmečko hrano in živela v miru. Rodili

so se nama trije otroci, sinova France in Marjan ter hčerka, ki pa jo je Bog že zgodaj poklical k sebi. Pa sva z Božjo pomočjo preživela tudi ta težki trenutek."

Pa še recept za 50 let skupnega življenja nam zaupajte, saj veste, danes marsikateri zakon ne preživi več kot le nekaj let skupnega življenja.

"Ja, niso le delovne roke, preprosta hrana in seveda naklonjenost let življenju tisto, kar odloča. Marsikdaj je potrebno v zakonu potrpeti, preslišati kakšno besedo, odpuščati, se spoštovati in to vse z neko modrostjo, ki jo pridobivaš z leti in seveda s pomočjo Boga, kateremu sem se vedno zaupala. Zato sva v zahvalo za preživetih 50 skupnih let darovala tudi za zahvalno mašo, saj je že moja

mama govorila: le Bog usodo vodi, sam on v prihodnost zna, kar reven človek blodi, pač malo le velja!

Spodnja Javoršica se je veselila in v pozni noči pomahala Mici in Francetu v pozdrav, jima zaželela srečno pot na medene tedne v Strunjan ter srečo in zdravja do konca dni.

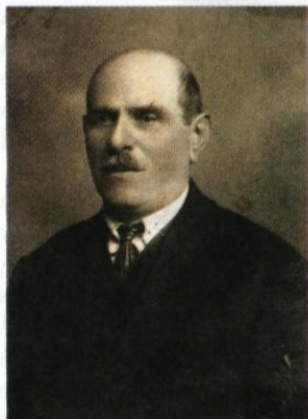
BRANKA LANGERHOLC

Jih bodo rodovi posnemali?

Srečanje 4 generacij rodbine SKOK iz Zgornjih Kosez na Limbarski gori 27.09.2003

Telega dne se je na Limbarski gori zbralo 64 potomcev rodbine Skok iz Zg. Kosez. Prišli so iz vseh krajev in obujali spomine na svojo prisotnost v Moravški dolini, ki sega že za kar 3 stoletja nazaj.

Po plebiscitu 1866, ko je Beneška Slovenija pripadla Italiji, so bili mnogi slovenski rodoljubi prisiljeni poiskati košček kruha med Slovenci v Avstroogerski državi. Tako je iz vasi Breg (danes Clabuzaro v Italiji) prišel na Kranjsko kot organist in pomožni učitelj Anton Skok. Učil je od 1882 do 1884 v Pečah, kjer je tudi pokopan. Utrl je pot bratu Janezu, ki je sprejel delo cestarja na poti od Moravč do Peč. Janez se je v Zg. Kosezah oženil z Antonijo Češko in rodilo se jima je 11 otrok (8 sinov in 3 hčere). Fantje so bili glasbeno nadarjeni. Kar 6 jih je bilo poleg svojih poklicev - čevljarja, krojača, cestarja, trgovca, kmeta, tudi organistov.

Niso imeli lahkega življenja. Dve svetovni vojni sta terjali krut davek. Zaradi strelnih ran je v Galiciji ostal sin Janez (1915), doma je za posledicami vojne umrl Jernej (1920), trije pa so se vrnil. V drugi svetovni vojni je bil leta 1942 kot talec v celjskem Piskru ustreljen še sin Lojze. Nikogar od Janezovih otrok danes ni več med nami, vendar je pa za njimi ostalo zajetno številno potomcev, ki so rod še dodatno razvejali. Od 27 bratrancev in sestričen jih je na Limbarsko goro prišlo 22 z njimi pa tudi njihovi otroci, vnuki, pravnuki...

Srečanje so popestrili z glasbo in prikazom zgodovine rodu v 19., 20. in na poti v 21. stoletje. Ob prijetnem dogodku so se za istim omizjem zbrali predstavniki 4 generacij, mnogi so se tokrat srečali prvič. Ponosni na zgodovino svojih korenin so se spoznavali, prijetno družili, izmenjali izkušnje in sklenili, da to ne bo zadnje srečanje skromnega a ponosnega roda.

In še posebnost - ker je v rodbini ime Anton najbolj pogosto že od 1517 dalje, so srečanje organizirali 3 Toneti (Skok) - iz Moravč, Čemšenika in iz Kopra.

ANTON SKOK (iz Kopra)

Obiskali smo spomenike NOB

Bil je petek, 24. oktobra. Bilo je hladno, deževno in sneženo vreme. Z učenci OŠ Jurija Vege Moravče, 3. razreda smo se dogovorili, da kljub slabemu vremenu, obiščemo spomenik padlih borcev v Moravčah in v Krašcah. Pripravili smo kulturni program, se naučili pesmi, deklamacije in zapeli pesem »Kurirčku«. Položili smo cvetje, še posebno so obeležja polepšale prižgane svečke. Zadovoljni smo se vračali domov, da smo storili tistim, ki so padli za našo svobodo, nekaj lepega. Na ta način upamo, da smo se jim zahvalili.

tovariš ANTE PAJK

Dekanijsko romanje v Novo Štiftu na Dolenjskem

V soboto, 18. oktobra 2003, je imela domžalska dekanija romanje k Novi Štifti na Dolenjskem. Cerkev je baročna, ima osmerokotno ladjo in je posvečena Marijine-mu vnebovzetju. Poleg bogate arhitekture so v notranjosti cerkve čudovite rezbarije. Vsi ol-tarji so rezljani iz lesa,

pozlačeni, posrebreni in pobarvani. Notranjost cerkve je poslikana s freskami. Na glavnem oltarju je čudovita svetloba za podobo Marije, ki jo angeli nesejo v nebesa. Že sam pogled na oltar te navda z rajsko milino. Romanja se je udeležilo lepo število vernikov, saj so tja prispeli z 11 avtobusi. Že ob 9. uri se je začelo srečanje z uvodnimi mislimi, s kratko predstavitevjo tega svetišča in nadaljevalo z molitvijo rožnega venca in petjem. Bilo je na razpolago tudi več spovednikov.

Ob 10.30 uri je bila slovesna sveta maša, ki jo je vodil upokojeni nadškof dr. France Perko. Pri maši je sodelovalo več duhovnikov, ki so prišli skupaj z verniki. Poudarek srečanja je bila molitev rožnega venca in molitev za duhovne poklice.

Bil je duhovno bogat dan, ki bi ga bilo škoda zamuditi. Po skupnem romanju je vsaka župnija še po svoje nadaljevala pot in zaključila svoj duhovni dan.

ANA M.

Moravški skavti na logaški pustolovščini

Vsako leto skavti iz Logatca pripravijo dnevno-nočni potep po okolici Logatca za vse slovenske skavte.

Jakca 2003 smo se udeležili tudi moravški skavti. Sestavili smo štiri ekipe po pet pogumnih, iznajdljivih in drznih skavtov, ki so delali družbo ostalim 141 skavtskim ekipam.

Še zadnji počitek pred dolgo nočno pustolovščino

Sedemsto slovenskih skavtov željnih pustolovščine smo se nastanili v telovadnici Osnovne šole Logatec.

V dopoldanskih urah so svoje orientacijske spretnosti preizkusili izvidniki in vodnice, popotniki in popotnice pa smo se intenzivno ogrevali za tekmovanje Jakec song 2003.

Preizkusili so se na desetih točkah. Svoje znanje so izkazali pri topografiji, merjenju azimutov, morsejevi abecedi in tudi v previjanju pravih dojenčkov. Naši, imenovani »Snorčki« in »Kremenčkovi«, so zasedli odlično mesto in si pri tem prislužili pohvali.

Medtem ko so izvidniki in vodnice že trdno spali po večerni katezezi, smo še mi popotniki in popotnice (Pojoči Otorinolaringologi in Brez imena) odšli na nočni teren, da se izkažemo v svojih veščinah. Polni energije in optimizma smo odkrivali točko za točko (imeli smo enake naloge kot IV) in v zgodnjih jutranjih urah sklenili našo pustolovščino. Po zelo kratkem počitku (max 2h) je sledila nedeljska sv. maša. Po njej pa podelitev zasluženih priznanj in nagrad.

Prijateljsko vzdušje se je nato nadaljevalo pri poznem zajtrku, ki pa se je končal z obljubami, da se prihodnje leto na Jakcu 2004 zagotovo še vidimo.

KRISTINA, foto Vlado Karažija

MRTVIM V SPOMIN

*Ko srce bližnjega se ustavi,
solza po licu spolzi
in tiho zvon zapoje
iz melodije svoje.*

*Ko srce bližnjega neha biti,
oči hočejo jokati
in nima smisla živeti,
sojeno nam vsem je umreti.*

*A vedno nekje je upanje.
Zdaj večno imajo življenje.
Med zvezdami živijo
in Bogu venec krasijo.*

*Ne pozabimo na tiste dni,
ko skupaj smo bili,
čeprav minilo je
tega ne pozabi srce.*

*Ne pozabimo na ljubljeno osebo.
Vedno ji svečo prižgimo
In molitev zmolimo.*

*Sveča vedno naj gori,
naj cvetje grob krasí.*

*Vsi naj mirno spijo,
naj jim bo toplo,
naj tiho govorijo,
da jim pri Bogu je lepo.*

*Vsi naj mirno spijo,
naj jim sveče gorijo,
sveže cvetlice pa naj lepo cvetijo
in spomin blago krasijo.*

PETRA PROSENC

Pod dežniki prešerno razpoloženi

V soboto, 4. oktobra 2003, je bila pri planinskem domu v gradnji na Uštah (Žerenk) slovesna prireditev ob 10. obletnici Planinskega društva Moravče. Organizatorji so pripravili zanimiv kulturni program. Slovesnosti so se udeležili številni planinci iz domačega in drugih društev iz vse Slovenije. V programu so sodelovali pevci Moškega zbora »Tine Kos« Moravče, Pihalna godba Moravče ter mladi planinci recitatorji, ki so na simpatičen način sooblikovali kulturni program.

Z državno himno so moravški godbeniki pričeli program.

Moški zbor je svečano vzdušje še poglobil s t.i. planinsko himno »Oj Triglav moj dom«.

Predsednik Planinskega društva Janez Jensenšek je v svojem govoru kronološko orisal delovanje društva, pri katerem je omenil vse dosedanje predsednike in najbolj zaslužne člane, ki sodelujejo na vodniškem področju, markaciste, delu z mladimi in vsemi, ki se pri gradnji doma še posebej prizadevajo. Ob 10. obletnici je Planinsko društvo Moravče izdalo tudi bilten, v katerem je nazorno opisan in s fotografijami opremljen celoten potek 10-letnega delovanja. Ob zaključku so bila podeljena priznanja Planinskega društva donatorjem in tistim, ki so do sedaj največ pripomogli pri gradnji doma. Zahvala za dosedanje sodelovanje pa je veljala vsem kot tudi povabilo za nadaljno pomoč.

Voditelja programa, Ante Pajk in Špela Poznič, sta z branjem besedil o planinah, njihovi lepoti, zapeljivosti in planinski zaljubljenosti v obiskovalcih zbudila številne spomine na prehojene poti.

Na prireditvi je planince obiskala županja Ljudmila Novak, jim podarila plastificiran zemljevid Moravske doline, jim čestitala za uspešno prvo desetletko delovanja in zaželela še veliko podobnih. Iskreno pa je izrazila tudi željo, naj bi nov dom postal kraj prijetnega druženja z novimi prenočitvenimi zmogljivostmi v občini, ne pa kraj razvrata.

Planinci so ob obletnici prejeli številne čestitke in priložnostna darila sosednjih planinskih društev in nekaterih domačih..

Taborniki na Jančah

Meglenu, neprijazno nedeljsko jutro je ravno pravšnje za pozno vstajanje iz tople postelje, obilen zajtrk in počitek v krogu družine.

Pa ravno takšno nedeljsko jutro je bilo 12. 10., ko se je večja skupina tabornikov podala na peš pot iz Moravč do Janč. Toplo oblečeni in dobro razpoloženi so se zgodaj zjutraj odpravili na dolgo pot. Hodili so po rahlo obarvanem jesenskem gozdu mimo Grmač in Katarije in se pod vrhom Sv. Miklavža po poti E6 spustili v dolino Save.

Prvi postanek so imeli v Jevnici, kjer so pred prihodom v naselje, prečkali Savo po ozkem mostu, ki je namenjen le za osebna vozila. Jevnica je priljubljeno izhodišče za izlet na Janče. Sonce je že premagalo meglo in pot navkreber do 792m visokih Janč ni bila dolga, niti težka.

Janče so prijeten izletniški kraj, kjer znajo izkoristiti domačini darove narave in jih ponuditi turistom v različnih letnih časih. Znani so izleti po jagode, gobe in kostanj.

Na vrhu so pridni domačini pripravili prireditev v času kostaanja, domačega mošta, jabolčnega kisa, domačih dobrot in razstave koz. Taborniki so si ogledali razstavni prostor in se naučili tudi lepote ob čudovitem razgledu po dolini in okoliških hribih. Videli so tudi Sv. Miklavž in Limbarsko goro.

Utrujeni od poti in ogledov so se pozno popoldan vrnili v dolino. Med potjo si je vsak nabral tudi nekaj kostaanja. V Jevnici jih je že čakal večji kombi, s katerim so se odpeljali domov.

Upajo, da to ni njihov zadnji skupni izlet v tem letu. Žal pa v vsej naglici dela in opravkov dnevi prehitro bežijo in konec leta se naglo bliža.

B. DORIČ

Iz bogate zgodovine društva

- Moravški ljubitelji gora so vključeni v društva v širši ljubljanski okolici.
- 1993 poleti v koči pri Krnskem jezeru trije moravški planinci (Franc Peterc, Dušan Grošelj in Jurček Novak) sklenejo, da bodo ob 100. obletnici planinske organizacije v Sloveniji tudi Moravčani dobili svojega.
- Marijan Gril pravi: »Poskusi. Bom pomagal...«
- 27.10.1993 na prvem sestanku pripravljalnega odbora sodeluje 22 planincev.
- 5.novembra 1993 so izvoljeni organi društva.
- 10.novembra 1993 je na Sodišču v Domžalah podpisan ustanovni dokument. Podpisniki so bili: Niko Capuder, Marijan Gril, Dušan Grošelj, Jože Jamšek, Janez Jesenšek, Leon Lavrič, Franc Ciril Lavrič, Amalija Lemut, Jurček Novak, Filip Prašnikar, Franc Peterc in Ivo Pustotnik.
- 19.november 1993 je bil ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo kar 170 ljubiteljev planin.
- Prvi predsednik društva je postal Niko Capuder, tajnik Leon Lavrič, blagajnik Dušan Grošelj in mentor za delo z mladimi Marijan Gril.
- 26.avgusta 1995 je bil razvit

društveni prapor.

- 1995 je društvo uredilo in odprlo 52 km dolgo Moravško planinsko pot, ki jo je do sedaj prehodilo v celoti 1200 pohodnikov, dva rekorderja pa kar po tridesetkrat.
- 1.maja organiziran pohod po MPP, letošnji je bil že osmi. Prvič je sodelovalo le 8 pohodnikov, letos že preko 100.
- Leta 1998 je bila imenovana skupina petih članov (Franc Kmetič, Franc Peterc, Leon Lavrič in Janez Mele), da pridobijo gradbeno dokumentacijo.
- 12.3.2001 je imenovan nov gradbeni odbor, ki je imel deset članov.
- Leta 2002 predsedovanje gradbenemu odboru prevzame Jurček Novak.
- Pri domu od vsega začetka s prostovoljnimi delom sodelujejo Franc Brate, Slavko Cerar, Marijan Gril, Lojzka Kos, Vinko Kos, Leon Lavrič, Jurček Novak in Lovro Poznič. Veliko del je opravil tudi lansko leto umrli planinec Franc Žučko.
- Skupno so do 27.9.2003 opravili 10 437 ur prostovoljnega dela, Največ 675 Jurček Novak, 614 Lovro Poznič, 489 Franc Kmetič in po 486 Leon Lavrič in Ivan Mele.
- Bilančna vrednost doma ob koncu leta 2003 je cca 37.500 000,00 SIT.
- Društvo ima 630 članov; leta 1994 pa 401 člana.

Najmlajši člani društva so z mentorico Marijo Gotar kot za šalo metali bistroumne domislisce v celoten program. In to zelo dobro, saj smo se ob nekaterih besedilih pošteno nasmejali. Mladi damici sta peli: Mi pa spet zidamo, zidamo, in malo kasneje, mi pa spet fehtamo, fehtamo... Na tako prisrčen način znajo lepo a težko gradbeno delo predstaviti le otroci.

Srečolov po končani slovesnosti, glasba in prijateljstvo je mnoge obiskovalce prepričalo, da so v deževnem vremenu s planinci praznovali deseti rojstni dan v zavetju novega doma in šotora pred njim.

MAL

Godbeniki začeli novo sezono z velikimi načrti

Člani Pihalne godbe Moravče smo septembra po krajših počitnicah znova začeli z vajami. Imamo jih dvakrat tedensko ob torkih in četrkih, kar godbenikom in kapelniku vzame veliko časa. Toda vse to se poplača, ko smo deležni pohval občinstva.

V prejšnji sezoni smo imeli nekaj zelo odmevnih nastopov. Najprej naj omenimo novoletni koncert in Večer Gvida Učakarja, ki je potekal v juniju na gradu Tuštanj. Novoletni koncert je že zvezda stalnica v našem prostoru, Večer Gvida Učakarja pa je nekaj novega. Vsakoletni koncert smo posvetili skladatelju in dirigentu Gvidu Učakarju, ki je bil po rodu Moravčan in je veliko pomagal pri nastajanju moravške godbe. Na ta večer godbeniki povabimo tudi prijateljsko godbo, tako so v Tuštanju nastopile godbe iz Bežigrada, Domžal in Mengša. Vrhunec lanske sezone je bil nastop na Mednarodnem festivalu godb in mažoret Trebnje 2003, kjer je poleg nas nastopilo še pet slovenskih godb in gostje iz Srbije in Črne gore, svetovno znani Duvački orkestar Milivoja Babiča.

Moravska godba bo v letu 2004 praznovala 80. obletnico ustanovitve in 30. obletnico ponovne oživitve, za kar ima največ zaslug Miro Capuder, ki je bil kapelnik skoraj četrt stoletja. Za

to slovesnost načrtujemo samostojni koncert, ki bo 18. junija 2004 na gradu Tuštanj, v nedeljo, 20. junija pa bo parada godb v Moravčah. Trenutno se že aktivno pripravljamo na letošnji novoletni koncert s popolnoma novim programom.

Godbeniki smo torej polno zaposleni, saj imamo za prihajajoče leto veliko načrtov. Žal nas neprestano spremljajo finančni problemi, potreba po novih inštrumentih, tudi obleke so že preživele svoje, a o tem kdaj drugič.

BIZILJ, foto Franci Skok

Ustvarjalno leto umetnice Leonide Goropevšek-Kočar

»Kako čas beži« je stavek, ki si ga velikokrat izrečemo ob snidenju. V kratkem letu, ki se izteka, pa se lahko veliko zgodi ljudem, ki so nemirnega duha, ki iščejo novosti in izvirnosti.

Ena izmed takšnih oseb je tudi domačinka-likovna ustvarjalca Leonida Goropevšek-Kočar.

V letu 2003 je pripravila in sodelovala na 8 likovnih razstavah, kjer je širši javnosti pokazala svoja likovna dela.

Leonida upodablja podobe in strukture likov na več načinov. Njen osebni izrazni stil so elementi točk in črt, ki ga neprestano dopolnjuje.

Na njeni zadnji razstavi v Mengšu, katere otvoritev je bila 23. oktobra, jo je želja po iskanju novih možnosti ustvarjanja, pripeljala v svet grafike. V avli KD Mengeš si obiskovalci lahko do sredine novembra ogledajo vrsto del v grafični tehniki, ki ustvarjajo skrivnostno ozračje in poudarjajo pomen človekovega obstoja. Izjemno poduhovljene so njene suhe igle, resnično malih formatov, pa zato toliko bolj prečiščene in prepričljive. Njena inovativnost, pripravljenost za oblikovanje, iskanje novih likovnih govoric in pri tem ne samo, da sprejema, ampak se tudi razdaja drugim, se kaže v sodelovanjih v različnih likovnih društvih in likovnih delavnicah. Leonida je tudi pobudnica za ustanovitev društva Rokodelk.

Izvirnost in svežina ter svojevrstnost pri delu so obrodile tudi uradna priznanja in pohvale kritikov in obiskovalcev.

B. DORIČ

Zbor Proteja prepeval na Dunaju

11. in 12. oktobra se je cerkveni pevski zbor Proteja udeležil glasbenega izleta na Dunaj, s katerim je s slovensko besedo razveselil zamejske Slovence.

S prihodom na Dunaj se je začela naša »mala« pevski turneja. Po kratkem oddihu je sledila sv. maša v župnijski cerkvi Slovenskega pastoralnega centra na Dunaju, katero je daroval naš duhovni vodja gospod Viktor Primožič. Nato smo si ogledali nekatere kulturne znamenitosti: katedralo sv.Štefana, cerkev sv. Karla in zunanost Hofburga, ki je bil nekdanji dvor habsburških vladarjev.

Ker Dunaj slovi po izvrstni glasbi, so zanj znamenite tudi operne hiše. In da smo Dunaj doživeli v vsej njegovi lepoti, smo si ogledale opereto »Wiener Blut«.

Ker smo s predstave odšle polne glasbenega navdiha, smo večer nadaljevale z intenzivno pripravo na nedeljski koncert.

Nedeljsko jutro se je pričelo z okrepičnim zajtrkom in z odhodom proti cerkvi Srca Jezusovega, v kateri se ob nedeljah zbirajo zamejski Slovenci. Njihov duhovni vodja je gospod Alojz Štekl. Pri sv. maši smo sodelovale s petjem. Po sv.maši pa je sledil pozdrav, naša predstavitev in koncert pod vodstvom Elizabete in Tomaža Pirnata.

Rojaki so v zahvalo, da smo jim prinesli domače besede, pripravili pogostitev, ob kateri smo naše druženje nadaljevali s pogovorom.

Da smo se prepričali, da ima Dunaj izredno bogato dediščino, smo si za slovo ogledali še Schonbrunn, vikend Marije Terezije.

V mislih in željah, da bi imele tako velik dvor in v njem prirejale slavne koncerte, smo se odpeljali proti domu.

Za duhovno vodstvo in finančno podporo pri uresničitvi izleta cerkvenega pevskega zbora Proteja, se iskreno zahvaljujemo župniku Viktorju Primožiču.

KRISTINA NOVAK, foto: Martina Majdič

Študentski trio nastopil v Holandiji

Znano je, da so Moravčani od nekdaj dobri muzikantje in pevci, ki so sloves Moravske doline ponesli tudi preko državnih meja. Veliko Moravčanov sodeluje pri znanih ansamblih, ki v svojih pesmih opevajo lepote domače doline. Tradicijo nadaljuje novoustanovljeni Študentski trio. Domačini Klemena Mehleta, Jožeta Vidergarja in Gašperja Kokalja kot glasbenike dobro poznamo, saj večkrat obogatijo različne kulturne programe s svojim nastopom. Pred kratkim so gostovali v Holandiji na mednarodnem srečanju narodnozabavnih ansamblov v mestu Landgraf. Tako kot so pred leti bratje

Svetlin navdušili holandsko občinstvo, je tudi Študentski trio dokazal, da je prava slovenska narodno-zabavna glasba doma v Sloveniji in Moravčah.

Fantje so študentje elektronike in arhitekture. Odločili so se, da bodo čas, ki jim bo poleg študijskih obveznosti ostal, posvetili glasbi in zato tudi ime Študentski trio. S poskočnimi polkami in valčki so svoj nastop več kot upravičili, saj prihajajo nove ponudbe za njihove nastope. Že nastop je bil dobra promocija občine in države. Obiskovalcem pa so ponudili tudi nekaj propagandnega materiala, da ne bodo v zadregi, ko bodo pripovedovali o glasbi in vrlih fantih iz Slovenije in iz Moravč.

MAL, foto Kokalj

Predstavitev abonmajskih predstav KULTURNEGA DOMA MORAVČE

Sobota, 29. nov. 2003, ob 19.30 uri.

»Burka o jezičnem dohtarju« komedija.

Gostuje gledališka skupina Geoss, ki deluje pri Kulturnem društvu Lipa Vače že 25 let.

Skupino odlikuje prepričljiva igra in izredno dobro prikazovanje različnih človeških karakterjev. V burki o jezičnem dohtarju igralci s svojimi karakternimi vlogami ustvarijo pravo mavrico bogastva človeške narave.

IZ VSEBINE: »Jezični dohtar« je čista farsa, ki ima namen gledalca zabavati ob širjenju zavesti njihove lastne nepopolnosti. Razvila se je v 15. stoletju in njeni liki niso več tipizirani, ampak je to do neke mere karakterna komedija, ki pa je še vedno na stopnji čiste burke. V šaljivi obliki oživlja zgodbo o oguljofanem goljufu, ki jo lahko strmemo v znan slovenski pregovor: »Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade!«

Sobota, 31. januar 2004, ob 19.00 uri.

»Čaj za dve« komedija.

Velika uspešnica Toneta Partljiča, s katero je gledališče Senovo dobilo najvišje ocene kritikov. Z gledališčem sodeluje izredno veliko igralcev od 13. leta starosti pa tja do 70 let. Zadnja leta se je skupina usmerila le v igranje Partljičevih komedij, kar ni čudno, da je skupina eden najboljših interpretov njegovih del.

IZ VSEBINE: V domu starejših občanov si po naključju delita sobo upokojena gledališka igralka in preprosta neuglajena kmetica, ki o teatru komaj kaj ve. Bivanje, četudi nekaj dnevno, se sprevrča v pravo katastrofo, iz katere se poskuša zdaj ena, zdaj druga umakniti. Toda, ko bi se morali ločiti želita ostati skupaj, kajti spoznata, kako zelo se potrebujeta...

Sobota, 23. febr. 2004, ob 19.00 uri.

»Transvestitska svatba« komedija.

Gostuje gledališka skupina iz Zaloga pri Ljubljani. Skupina ima profesionalnega režiserja, kar se odraža v izdelani oderski igri. Prepričljivi dialogi, ki so potrebni pri takšni predstavi so rezultat strokovnega dela s katerim imajo igralci vse večje uspehe.

IZ VSEBINE: Roland Barthes je zapisal, da orientalski transvestiti ne oponašajo ženske, oni žensko pomenijo. Po Aristotelu je transvestija »svet spremenjenih oblik«. Je tudi situacija, ki primora človeka, da prilagodi svoje obnašanje, se spremeni, se preoblikuje. Transvestija je ahko celo tako prijetna, da ugaja. V tej igri je transvestija uporabljena kot »filozofska« metafora človeške duše, ki skozi situacijske zaplete kljub vsemu išče svojo pravo moško-žensko identiteto. Situacijska komedija v enem samem dahu.

Sobota, 27. marca 2004, ob 19.30 uri.

»Oblast gre v slast« komedija.

Vse dosedanje prestave gledališnikov iz Doba so bile več kot odlično predstavljene. Zato je novo gledališko delo pravi izziv za ogled predstave. Skupina se je tokrat lotila izredno aktualne teme, ko so nekateri novopečeni župani tako oblasti željni...

IZ VSEBINE: Avtor v svoji komediji naniza paleto preprostih značajev in okorno nerodno pričakovanje koristi. Velika oblast je neomajna v svoji razlovečeni držji. Zdaj štejejo le prijateljstva, ki utrjujejo še močnejši položaj. Sorodniki iz prvega, drugega...in desetega kolena pa še kar prihajajo, čakajo na sprejem in navno prosijo.

Naj jim kdo že reče...

Prva in poslednja beseda je oblast. (Ivan Cankar)

Sobota, 24. aprila 2004, ob 20. uri.

Premierna predstava »Štirje letni časi«

Gledališke skupine KŠD Peče.

Mladi igralci iz predstave v predstavo dokazujejo vse večji talent za igro. Posrečen programski izbor, všečna igra ter pripadnost do teatra, vse to odlikuje ta gledališki ansambel, ki s svojo simpatično igro zadovolji še tako zahtevnega gledalca.

Več kot dober zaključek prvega cikla abonmajskih predstav v Kulturnem domu Moravče.

IZ VSEBINE: Igra govori o poslanski družini, ki se je med očetovim mandatom znatno finančno opomogla. Oče poslanec kot velik zagovornik poštenosti v ta namen v parlamentu predlaga ustanovitev komisije z imenom Kontrola Pošternja Sodržavljanov. Ko se komisija najavi pri njih doma na obisk, pa zavlada velik preplah

Martinov večer po Štajersko

Spet je prišel sv. Martin in iz mošta je naredil vino. Krstitev mladega vina so lahko videli obiskovalci tradicionalne prireditve Martinov večer po Štajersko, ki je bila v Kulturnem domu 7. novembra.

Kulturni dom in Občina Moravče sta v goste povabila ljudske godce, pevce, plesalce in igralce iz Sp. In Zg. Velke v Slovenskih goricah., ki jih družita veselje do prepevanja in igranja.

V avli Kulturnega doma sta čakala obiskovalce mlado vino in kulinarične dobrote z območja, kjer prihajajo nastopajoči gostje ter domiselno okrašena dvorana, ki sta jo pripravili rokodelki Branka Bizjan in Nina Dorič.

Ljudski pevci in godci so na ljudske instrumente zaigrali in zapeli veliko ljudskih pesmi. Peti so jim lahko pomagali tudi obiskovalci, ki so radi sodelo-

vali, še rajši pa so se nasmejali šaljivim besedilom. Veselo vzdušje so ustvarili tudi plesalci in plesalke folklorne skupine Marija Snežna.

Vrhunec prireditve je bila krstitev mladega vina. Igralci, oblečeni slavju in dogodku primerno, so na izviren in humoren način prikazali krst mladega vina. Na pomoč so poklicali tudi županjo Milko Novak, ki je lahko prva poizkusila mlado vino. Županja se je ob tem zahvalila nastopajočim in jim zaželela, naj tudi v bodoče ohranjajo ljudsko izročilo in naj s prepevanjem in plesi razveseljujejo ljudi v domačem kraju in še kje.

Veseli večer se je končal ob prepevanju pesmi. Dobro razpoloženi gostje iz Slovenskih goric in obiskovalci kar niso hoteli domov in s tem prekiniti vzdušje, ki so si ga ustvarili.

B. DORIČ

Izlet na Notranjsko

Društvo krajanov Sp. in Zg. Tuštanj smo v lepem jesenskem vremenu obiskali Notranjsko. Izlet je bil za nagrado pridnim rokam Društva krajanov Sp. In Zg. Tuštanj pri aktivnem delu zdaj že tradicionalne prireditve za 1. maja na gradu Tuštanj. Bilo nam je lepo in prijetno, zato smo takoj sklenili, da bomo z izleti tudi v bodoče nadaljevali. Z dobro organizacijo in vodenjem celodnevne izleta s strani g. predsednika Francija Cerarja, smo se v hladnem jutru odpravili s polno zasedenim avtobusom na pot proti Notranjski.

Na začetku naše poti smo si ogledali znamenitosti in lepote cerkniškega jezera.

Cerkniško jezero je tipičen in pokrajinsko razkošen primer obsežnega presihajočega kraškega jezera. Zaradi vodnih posebnosti so ga že od začetka novega veka dalje obiskovali učenjaki s celega sveta, še bolj pa je jezero zaslovelo na podlagi Valvasorjevih opisov pred 300 leti. Pisal je tudi o količini sena, katerega pridelajo kmetje na suhem dnu, in o ribah, ki jih ulove, ko "gre jezero dol". V namočeni polovici let je Cerkniško jezero naše največje jezero, ki meri okoli 25 km², v sušnem obdobju pa je Cerkniško polje največje kraško polje v porečju Ljubljane in celo v vsej Sloveniji. Primernejša je oznaka Cerkniško jezero, saj je jezerska kotanja v povprečno namočenem letu napolnjena okoli 285 dni.

Nato smo si ogledali predstavitev žive makete Cerkniškega jezera v Jezerskem hramu, kjer smo tudi praktično doživeli mokro in sušno obdobje jezera z glasovi narave.

Živa maketa Cerkniškega jezera je razstavljena pri: Jezerski hram, Dolenje jezero

Vožnjo po suhi gladini jezera smo

nadaljevali z lojtrnikom naloženim z domačimi dobrotami tamkajšnjega gostišča. Okrepčali smo se z domačimi žganci, obaro in kozarčkom dobrega domačega vina. Nato smo z avtobusom nadaljevali pot do Križne jame, kjer smo se preobuli v škornje, opremljeni z lučko in v spremstvu dveh jamarjev, stopili v svet podzemne kraške jame. Jama medvedov je bila prvič omenjena leta 1932, leta 1557 pa je zabeležen prvi podpis v njej. Njena posebnost je 22 podzemnih jezer s sigastimi pregradami, čez katere se preliva kristalno čista voda. Vodnega dela jame si s čolni nismo mogli ogledati, zaradi izrazito sušnega obdobja, ki je pustil posledice suše tudi v Križni jami. Prijetno hladen zrak Križne jame smo zamenjali s sončnim dnevom na poti proti gradu Snežnik.

Na sliki grad Snežnik.

Leži na robu vasi Kozarišče. Ime Snežnik (Schneeberg) je bilo prvič omenjeno leta 1461, toda prvi pisni viri o gradu so iz leta 1269. Grad je trinadstopen. Zelo lepo je ohranjena notranja oprema, ki je večinoma iz

19-tega stoletja. Idilično vzdušje gradu smo zapustili in dogajanje nadaljevali na polharski noči.

Ogledali smo si muzej slovenskih živali s zgodovinskim prikazom lova na polhe. Prikazali so nam izdelavo pasti za polhe in praktično namestitev le-te na drevo. Ob prijetnem vzdušju in dobri glasbi smo zaplesali ob spremljavi ansambla. V aktivnem druženju, klepetu, tkanju novih poznanstev, sprostitvi in nabiranju novih moči se je čudoviti dan neizbežno iztekal. Prijeten klepet smo nadaljevali ob dobri jedači in pijači gostišča En krajcar. Ob klepetu so se porodile nove ideje kdaj in kam naslednje leto...Prav gotovo je, da nas bodo narava, hoja, dobra družba z dobro vodenim in organiziranim popotovanjem po Sloveniji pritegnili še v bodoče.

MAJA SVETLIN

Primorci v čakalnici, Moravčani pa...

V soboto, 11. oktobra, se je pričela nova sezona gledaliških predstav. Za začetek je gostovalo Gledališče smeha iz Kopra, ki je predstavilo komedijo Andreja Jelačina »Pacienti v čakalnici«.

Avtor, ki je bil tudi glavni igravec, je napisal kar nekaj uspešnih komedij, ki so doživele zelo veliko ponovitev. Ena izmed najbolj uspešnih komedij je prav gotovo »Piknik s tvojo ženo«. Svojo ljudsko priljubljenost si je avtor pridobil s svojimi »slečnimi mislimi«, humorističnimi in satiričnimi domislicami, bodicami in anekdotami po meri in šegi človeka iz ljudstva.

Tak odrski projekt je bila tudi sobotna predstava, ko so bile izpostavljene napake včerajšnje »socialistične« kot današnje »prehodne« družbe. Jelačinov bič je udarjal po slabih človeških razvadah, praznem besedičenju, brezbržnosti do revnih, slabim gospodarjenjem z družbenim imetjem, nezadostni izobrazitvi vodilnih in podobno. Svojevrsten poizkus prikaza človeških problemov v zdravstvu sta glavna igralca uprizorila s stanjem čakajočih v čakalnici.

Marsikateri odrski dialogi, ki so bili večkrat pospremljeni s smehom, so tudi pri nekaterih obiskovalcih vspodbudili primerjavo lastnih izkušenj, ko le ni vse tako smešno, kot je ob prvem

vtisu kazalo. Času primerna vsebina z aktualno problematiko in lahkim dialogom, brez posebnega klasičnega odrskega zapleta, je na Jelačinov način skušala občinstvu v Kulturnem domu Moravče posredovati del našega vsakdanjega življenja s povsem običajnimi problemi preko režije Adrijana Rustja iz Trsta.

Andrej Jelačin, bolj znan kot Toni Karjola, je izredno priznan humorist na primorskem in tržaškem koncu. Kako pa je njegov humor preko sobotne predstave uspel pridobiti svojo publiko na Moravškem, pa naj obiskovalci komedije »Pacienti v čakalnici« presodijo sami.

Andrej Jelačin
**PACIENTI
V ČAKALNICI**
KOMEDIJA

KOKALJ

11. tradicionalni spominski »Pohod po poteh vojne za Slovenijo« od Krumperka do GEOSSa

25. oktobra 1991 ob 24. uri je Slovenijo zapustil zadnji vojak JLA, ko je odplul iz пристanišča v Kopru. Od tedaj dalje je naša država postala dokončno samostojna in svobodna.

V počastitev tega datuma Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Domžale vsako leto organizira spominski pohod. Letošnji je bil 19. oktobra. Veterani, njihovi družinski člani, prijatelji in gostje (80 jih je bilo) so se ob 8. uri zbrali pri gradu Krumperk, kjer jih je pozdravil predsednik Dominik Grmek in vodja pohoda Janez Gregorič, ki je predstavil grad, katerega so prvič omenjali leta 1338, sezidali so ga gospoda Koprivniški, od tod prvi lastnik Herkul Krumperški. Na Krumperku je živel tudi Adam Ravbar, ki se je odlikoval v bojih s Turki. V gozd v neposredni bližini gradu so teritorialci leta 1991 po bitki v Trzinu prepeljali zajeta vozila JLA (dva oklepna transporterja in poveljniško vozilo) jih očistili in opremili s svojimi oznakami ter jih usposobili za nadaljnje bojevanje.

Pot je pohodnike vodila skozi Žeje, kjer je bil prvi počitek in okrepitev, na Sv. Trojico, Murovico, Cicelj in Sv. Miklavž, kjer so se okrepitev s čajem krofi ter pečenim in kuhanim kostanjem. Pohod so nadaljevali čez Žerenk mimo prazgodovinskih naselbin Gorešca in Gradišče nad Dešnom, mimo

planinskega doma in Osoletove jame. V Štancih Lazih so si ogledovali dolino Save z okolico, se podali mimo najvišjega vrha občine Moravče Pivkl turna (880 m) na GEOSS, kjer od 17. maja letos (na dan Veteranov vojne za Slovenijo) ostala obeležja dopolnjuje tudi Spomenik rodoljube osamosvojitvene vojne iz leta 1991. Po zaključni slovesnosti so se pohodniki okrepitev in poslovili do prihodnjega leta.

BRANKA BIZJAN

Ženski korak krajši a vztrajnejši

Dobrnič pri Trebnjem, 12.oktober 2003. Območno združenje borcev in udeležencev NOB Domžale je organiziralo enodnevni jesenski izlet z udeležbo na slovesnosti ob 60. obletnici ustanovitve protifašistične ženske zveze v Dobrniču. Spominska svečanost se je začela ob 11.00 na prostoru pred OŠ Dobrnič.

S širšega domžalskega območja se je na prireditev odpeljalo okoli 100 udeležencev. Spremljala sta jih tovariš Rajko Hafner, predsednik Območnega združenja in tovariš Jože Kveder predsednik občinske borčevske organizacije. Na prireditvi se je zbralo tudi 40 praporščakov. Slavnostni govorniki na prireditvi so bili Marica Škoda, županja občine Trebnje, Danica Simšič, predsednica Društva Dobrnič, Silvester Prpar, predsednik KS Dobrnič in Živa Verbič, študentka sociologije na FDV v Ljubljani. Čas izpred 60 let je zaživel v pripovedi delegatke 1.kongresa Dragici Rome, ki je pripovedovala o naporni poti do Dobrniča, saj jih je od 220 delegat na cilj prispelo

le 178. Ostale so omagale na poti, kjer jih je zajel okupator. Tudi pot nazaj v času nemške ofenzive je zahtevala še marsikatero žrtev. Pa vendar prispevka žensk in njihove vztrajnosti v času NOB ni moč zanikati. V kulturnem programu so nastopili Pihalna godba Trebnje, Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič, dobrniški učenci, recitator Jože Falkner in drugi. Posebna zlata plaketa ZZB Slovenije je bila podeljena Mokronožanu Stanetu Pečko.

po zapisu Jožeta Novaka

Moravčani na Mihaelov sejem s kolesom

Osem najbolj navdušenih upokojencev kolesarjev iz DU Moravče se je konec septembra odpeljalo s kolesi v Mengeš, kjer so dan preživeli v semanju vzdušju. Mihaelov sejem v Mengšu je bil že 11 po vrsti in ga organizira Društvo Mihaelov sejem in Turistično društvo Mengeš. Letošnja rdeča nit je bil prikaz starih običajev in obrti. Kot zanimivost pa se je v sprevodu skozi kraj popeljalo veliko motoristov in kolesarjev na spoštovanja vrednih starih vozilih. Kot se za sejem spodobi, pa ni manjkalo niti glasbe, zabave, pijače in jedače.

Po zapisu Jožeta Novaka

Sedmi razred devetletke, prve izkušnje

V Moravčah imamo že tretje leto devetletko, tako je prva generacija devetletkarjev že v tretjem razredu. Sedaj pa smo dobili tudi sedmi razred devetletke. Učenci, ki so v prejšnjem šolskem letu obiskovali 5. razred osemletne osnovne šole, so prestopili v 7. razred devetletne osnovne šole. Seveda pa to prinaša kar nekaj sprememb. Med njimi so tudi izbirni predmeti. Šola oziroma učitelji so učencem in staršem predstavili več kot 20 izbirnih predmetov, ki se delijo na družbeno-humanistični sklop in naravoslovno-tehnični sklop, le-ti pa so se nato odločili za dva predmeta iz prvega sklopa in enega iz drugega ali obratno. Za delovanje posameznega predmeta se je moralo prijaviti tudi dovolj učencev. Tako se v okviru družbeno-humanističnega sklopa izvaja nemščina I, likovno snovanje I in turistična vzgoja, v naravoslovno-tehničnem sklopu pa astronomija: Sonce, Zemlja in Luna, obdelava gradiv: Les, prehrana: Sodobna priprava hrane, računalništvo: Urejanje besedil in šport: Šport za sprostitev.

Devetletka tako učiteljem kot učencem prinaša veliko zanimivih izkušenj in novih znanj, prav tako pa tudi veliko dela in skrbi, zato »držimo pesti«, da bi bil njihov trud poplačan z zadovoljstvom in uspehi.

Starši letošnjih petošolcev se bodo sestali 20. novembra na roditeljskem sestanku, da se bodo podrobno seznanili z novostmi v devetletni osnovni šoli.

BETKA GORJUP

Preživeli smo prijeten pouk v naravi

20. oktobra smo se odpeljali z učenci 3. razreda na Vače. Tam je že čakala vodnica, prof. Mojca Kolenc, članica gledališke družine Kolenc. Pred cerkvijo smo se zbrali in lepo nas je sprejela, kakor tudi njen oče. Pozdravila nas je in opisala pomen kraja Vače.

Razdelila sva delovne naloge, ki so jih reševali ob opazovanju po poti. Spoznali so marsikaj zanimivega. Ogledali smo si tablo turističnega kraja. Šli smo po poti, kjer so skulpture, nato pa si ogledali in prepoznavali zdravilne rastline: meta, melisa itd.

Potem smo bili udeleženi pri dramskem prikazovanju sušilnice lanu tik ob poti.

Tu nas je pričakal škrat »Kihec«. Najbolj pa je bilo zanimivo pri domačih živalih, pravi mali živalski vrt. Sledile so delovne naloge na vseh postajah.

Reševali smo tudi naloge iz orientacije: »Kje je naselje Vače; Kaj je na zahodni strani, severni strani itd...« Učenci so opazovali, ugotavljali, iskali, se pripravljali in na koncu zapisali. Naloge so bile izredno skrbno izbrane in zahtevne.

Nato smo prišli do hiše, kjer je tabla z napisom najditelja vaške situle.

Pri situli smo se zadržali dalj časa, jo natančno ogledovali in opazovali. Risbo z motivi vaške situle so imeli kot delovno nalogo. Ugotavljali so in iskali napake. Kako so to učenci z zanimanjem primerjali! Nekateri so našli kar 17 napak.

Nazaj grede, na zadnji naši postaji naravoslovnega dne, smo si ogledali ostanke fosilne morske obale. Učenci so bili seznanjeni z zgodovino, ki priča o tem, da je bilo na tem mestu nekoč morje. Ugotavljali so pripadnost školjk, polžev, pa tudi zob morskega psa. Vodji sta to strokovno izvedla.

Vse pohvale družini Kolenc za tako strokovno, skrbno pripravljeno izvedbo

BILČOVSA NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

Sodelovali smo na raziskovalnem taboru

V ponedeljek, 7.7.2003, smo se zbrali v Ljubljani. Ob 15.00 smo se z mini avtobusom odpeljali proti avstrijski meji. Na poti do Bilčovsa smo spoznali še druge sovrstnike, ki so se odločili, da bodo teden dni med počitnicami raziskovali in od bliže spoznali življenje na avstrijskem Koroškem. Pred mejo smo se ustavili in se odpravili v bližnji bar na sok. Ob 18.00 smo prispeli v vas Bilčovs, kjer smo se pred gostiščem Miklavž, spoznali z našimi gostitelji. Tam smo potešili žejo, ki se je pojavila med triurno vožnjo do cilja. Mentorice, ki so bile z nami, so poskrbele, da je bil vsak z eno od sodelujočih družin, ki so stanovale v bližini. O 18.30 smo se z družinami, ki naj bi skrbele za nas nadaljnih sedem dni, odpravili vsak po svoje.

Naslednji dan smo se zbrali v starem gasilskem domu, kjer so nam mentorji predstavili tematske skupine: turizem, raba slovenskega jezika v Bilčovsu, lesarstvo, kultura in gledališče. Ko smo se razdelili v skupine, smo šli vsak svojo pot. Vsaka skupina je raziskovala na svojem področju, čeprav smo večinoma imeli iste ljudi, ki smo jih »zasliševali« vsak po svoji temi področja. Za nekatere skupine so imeli povedati več, za nekatere manj, toda vsaka skupina je imela dovolj. Raziskovati ni bilo težko. Tako je bilo tudi nadaljnih pet dni. V soboto, dan pred odhodom, smo morali vsak s svojo skupino narediti plakat in pred starši predstaviti kratek povzetek, kaj smo počeli teh sedem dni. Predstavitev je bila lahko v obliki skeča, igre, filma ali preprosto s spisom. V nedeljo po kosilu smo pobrali potovalke in jih zložili v avtobus, ki nas je odpeljal nazaj v Slovenijo. Poslovlili smo se od družin, čeprav je bilo za nekatere to zelo težko, saj smo se navezali drug na drugega. Okrog 16.00 smo prispeli v Ljubljano, kjer so nas že pričakovali nestrpni starši in nas stisnili v objem.

MAJA CERAR in LIDIJA KOKALJ

Jesenski kros na Viru pri Domžalah

Kot vsako leto je tudi letos na Viru pri Domžalah potekal kros za osnovnošolce domžalske regije.

Tudi učenci naše šole so se v spremstvu učiteljev spremljevalcev krosa udeležili in dosegli lepe rezultate. Vsem udeležencem krosa iskreno čestitamo, zlasti še tistim, ki so se uvrstili med prvih pet. To so:

Petra Kunaver (1997) – 3. mesto;

Primož Šinkovec (1992) – 1. mesto;

Aljaž Korošec (1992) – 3. mesto;

Rok Prestor (1992) – 4. mesto;

Blaž Urbanija (1992) – 5. mesto;

Živa Košak (1992) – 2. mesto.

Vsem še enkrat iskrene čestitke!

BETKA GORJUP

ekskurzijo naravoslovja. Rad bi se ob tej priliki obema iskreno zahvalil.

Prav z navdušenjem smo odšli in učenci so izrazili izredno zadovoljstvo. Moram pohvaliti tudi učence, saj so bili zelo aktivni in pridni pri ustvarjanju in reševanju delovnih nalog.

ANTE PAJK, učitelj

Plavalna nepismenost moravških osnovnošolcev

V oktobrski številki Novic iz Moravske doline je (pod podobnim naslovom) objavljeno poročilo o zelo perečem problemu. Poročilo je podpisano z MAL. Upam, da je bilo napisano zato, da bi vzpodbudila k večji resnosti in boljšemu sodelovanju. še predvsem staršev, pri zagotavljanju znanja plavanja.

Vendar ta prispevek, skupno s še enim o isti temi na isti strani, ne deluje kot vzpodbuda, ampak kot poročilo o (dobrem) delu. Priložena je celo tabela, ki naj bi to dokazovala, vendar te uspešnosti ne moremo preveriti, ker nimamo primerjave. Primerjava pa je možna le z drugimi šolami in kraji.

Neznanje plavanja je tako velik problem, da so snovalci učnega načrta za slovensko osnovno šolo zapisali: »**Znanje plavanja je življenjskega pomena**« in od vseh obstoječih in priporočenih športnih aktivnosti so edino za plavanje določili tudi: »**Vsi učenci naj bi zapustili osnovno šolo kot plavalci. Za učence, ki se niso naučili plavati** (po preverjan-

ju znanja plavanja v 6.razredu), **mora šola organizirati plavalni tečaj.**« (tekst v oklepaju in podčrtano J.V.)

Vse to je razumljivo in nujno, če gre res za življenjski pomen.

Zakaj taka ocena življenjske pomembnosti znanja plavanja?

Naj navedem le nekaj razlogov, pa še malo zgodovine.

- Kljub vedenju o strahotnih številkah o utopljenih Napoleonovih vojakih na begu iz Rusije in še večjemu deležu žrtev zaradi utopitve v I.svetovni vojni – še posebno na italijansko-avstrijski fronti (ob prečkanjih rek Pada, Adiže in Soče), so pred II.svetovno vojno dojeli pomen plavanja le generali, kar pa je bilo premalo. II.svetovna vojna je prinesla še večji delež vseh smrti zaradi utopitve, kot dotlej.
- **Po II.svetovni vojni je evropsko šolstvo uvedlo v obvezno šolanje učenje plavanja in to vestno izvaja.** V Jugoslaviji smo prišli »k sebi« šele l.1963 (letos mineva 40 let), ko so ustanovili jugoslovanski odbor in nato še v istem letu tudi slovenski odbor akcije Naučimo se plavati. Pot do šolske obveze pa je bila še dolga. To je predpisal šele zadnji učni načrt v tedanji Socialistični R Sloveniji, ki pa je že imel dikcijo: šola mora naučiti otroke plavati. A 20 let kasneje smo v Moravčah še vedno zelo zadovoljni, da zna plavati le dve tretjini otrok.
- Danes verjetno ni več otrok, ki ne bi bili na počitnicah ob morju ali vodi-jezeru. In kaj naj počno in kako se počutijo, če ne znajo plavati? Seveda velja to tudi za odrasle.
- **Znanje plavanja sodi v celovitost človeka.** Kako je lahko suveren človek, ki ne zna plavati, ko se vozi z ladjo, čolnom ali ki ne more priskočiti na pomoč utaplajočemu?
- **Nesreč s smrtnim izidom zaradi neznanja plavanja je v Sloveniji še vedno zdaleč preveč,** čeprav se je število zmanjšalo v zadnjih 20 letih že več kot za polovico. Zadnja leta je takih utopitev med 25 in 30 letno (še leta 1980: 88), med šolskimi otroci pa znašajo utopitve 3% vseh smrtnih nesreč (leta 1989: 7,9 %)
- Otroci so neugnani in se igrajo ob vodah, če znajo plavati ali ne. V moravški občini je kar precej takih potencialnih črnih točk (»Havaji«, oba bajerja v Zalogu in kar nekaj tolmunov)

- Pa še to: **velike poplave** so zadnja leta vse pogostejše in vsak od nas se lahko znajde v kritičnem položaju – tudi v naši občini.

V Sloveniji je kljub sistematični skrbi v nekaterih sredinah še vse preveč neplavalcev: **vsak ŠESTI slovenski petošolec, toda v Moravčah je neplavalec vsak TRETJI!**

Vzrok temu je, žal, le eden: neresnost-neodgovornost najprej šol in nato še staršev.

Žal je moravska občina ena tistih, ki v tem prednjačijo.

V šolskem letu 2002/03 je osnovna šola (občina) **Moravče na 126.mestu med občinami v Sloveniji** po znanju plavanja otrok v petem razredu osnovne šole in daleč pod slovenskim povprečjem. Slovensko povprečje je: 84,4% plavalcev, v Moravčah le 68,4%. Bilo pa je v Moravčah še slabše. Uradni primerjalni podatki za vso Slovenijo po šolah se začnejo s šolskim letom 1994/95. Navajam le slovensko poprečje in podatek za OŠ Moravče (oboje v %):

	SLO	Mor	98/99	76,1	64,4
94/95	72,7	54,8	99/00	77,7	63,6
95/96	72,7	25,8	00/01	80,4	41,8
96/97	73,4	58,1	01/02	82,6	63,0
97/98	72,1	71,7	02/03	84,4	68,4

Kaj torej storiti?

Učni načrt športne vzgoje slovenske devetletke (iz l.1998) to opredeljuje takole:

- I. cit.:«Šola **mora** organizirati 20-urni plavalni tečaj v drugem ali tretjem razredu.»
 - II. cit.:«V šestem razredu **mora** šola preveriti znanje plavanja vseh učencev.»
 - III. V programih tako za 7. kot tudi 8.in 9. razred je zapisano, cit.:«Šola **mora** organizirati plavalni tečaj za neplavalce.»
- Torej: ŠOLA **MORA** NAUČITI OTROKE PLAVATI, to pa v pre mnogih primerih ne gre brez staršev. Dolžnost staršev pri tem namreč je, da zagotovijo, **da otroci pri pouku plavanja sodelujejo.**

In še nekaj.

Ni problem denar, kajti za gornji program ga skoraj v celoti zagotavlja država!

Ne gre za to, da bi morali stanje popravljati počasi, po letih. Ob profesionalnem odnosu šole in skrbi staršev za svoje otroke, se to lahko popravi takoj, še v tem šolskem letu tako, da lahko vsi učenci, ki bodo letos zaključili moravško osnovno šolo, odidejo v življenje kot plavalci.

JANEZ VIRK

Na otvoritvi razstave

Z učenci likovnega krožka smo zadnji dan pred jesenskimi počitnicami šli na mini ekskurzijo v Modro galerijo v Domžale. Bili smo priča otvoritvi razstave. Trije umetniki iz Gane (Afrike) se predstavljajo s svojimi kipi in slikami, po tehniki ustvarjanja bistveno drugačnih kot smo jih vajeni v evropskem prostoru. Nam so bili enako zanimivi kot razstavljeni izdelki tudi trije temnopolti in prijazni umetniki.

INGE

ŠOLSKI KOLEDAR

20.11. – roditeljski sestanek za starše učencev bodočih sedmih razredov devetletke

17.-21. 11. – Šola naravoslovja v Kranjski gori za učence 7. razredov devetletke

05.12. – lutkovna predstava Tobija (vrtec)

11.12. – novoletni sejem v šoli in v vrtcu - govorilne ure

O Primožu Peterki posnet drugi film

Ljubljana, Kinodvor, 15. oktobra 2003 Premiera filma Peterka: leto odločitve

Športno pot smučarja skakalca Primoža Peterke z Novicami spremljajo že ves čas. V uspešnih sezonah, ko je osvajal velike zmage in postal svetovno znan športnik, je režiser **Beno Hvala posnel dokumentarni film Primož vlečil** (1997). Potem je sledila kriza v športu, osebnem življenju in zgodil se je pravi medijski linč. Toda Primož je kot feniks v sezoni 2002/03 znova vzpostavil stik s svetovno konkurenco in jo na dveh tekmah tudi premagal, osvojil je bronasto olimpijsko medaljo in rodil se mu je sin Maj. Vse, mu uspe, bi kdo celo nekoliko nevoščljivo pripomnil. A uspeh je vedno rezultat prizadevanj, osebnostne rasti in trdega dela.

V oktobrski premieri **120 minutne lju-bezenske zgodbe in športne drame Peterka: leto odločitve** je prikazano eno leto najtršega Primoževega boja s samim seboj. **Avtor filma, Vlado Škafar**, s kamero beleži njegove dejavnosti, razmišljanja in čustvovanja v osebnem in športnem življenju. Primož, protagonistično brez igranja predstavi sebe takega kot je, prikupnega in zabavnega, pa tudi odrezavega in odločnega, globoko razmišljujočega in na trenutke preodraslega mladeniča. Največji vrednoti: vztrajati in doseči zastavljeni cilj ter obdržati moralno in odločno držo, sta ga pripeljala nazaj

med šampione. Ob njem v filmu nastopajo tisti, ki ga spremljajo v življenje, ljubljena Renata, zaupanja vreden trener Matjaž Zupan, Robi Kranjec skakalec, brat Uroš s prijateljico Jano, Boštjan, mami Ivanka, ... Film gotovo odlikuje zvočna oprema, naravno okolje in tista neposrednost, ki odraža veliko mero okusa pri ločevanju med dovoljenim in nedovoljenim pogledom tretjega očesa v zasebnost.

Morda najgloblja **Primoževa misel iz filma**: » Jaz si bolj kot kdajkoli želim uspeti. Priti nazaj. Pa ne, da bi želel svetu kaj dokazati, ampak da dokažem sebi, da sem sposoben in da nisem zavozil svojega življenja, da je še nekaj v meni, kar moram izkoristiti. Na stara leta si bom lahko mirnega srca rekel: No Primož, dokazal si, uspel si. Uspel bom, ko pridem nazaj. Prvi uspeh je prišel sam po sebi, drugi so vodili moje življenje. Sedaj pa sam vodim svoje življenje, s svojimi prizadevanji, s svojo

Pismu, če mi letos ne bo ratal, pol težko, če mi bo sploh še kdaj.

glavo. In če mi sedaj uspe, vem da bo ta uspeh –JAZ.«

Še odmev na film po drugih medijih

»Gre nedvoumno za vizualno dognano, poetično stvaritev tiste vrste, ki bi si jo zaslužil (in se je veselil) vsak šampion.« Uroš Smasek, Večer

»Čeprav se Primožu in Renati povsem približamo, nista nikoli razstavljena, ali razgaljena na senzacionalističen način; režiser varuje in spoštuje svoja protagonista in ju naslika v čudovitih podobah in zvokih.« Christine Dollhofer, Ekran

Film je zanimiv tudi zato, ker je delček zgodbe posnet v naši okolici..

MAL

Skakalci končali poletno sezono

Konec meseca maja 2003 se je pričela poletna sezona smučarskih skokov. Skakalci Skakalnega kluba Termit Moravče so tekmovali za pokal Cockta, na posameznih društvenih tekmovanjih, prav tako pa so se udeležili državnega prvenstva v posamezni kategoriji. Tekmovali so v treh kategorijah, in sicer v

kategoriji dečkov do 9 let, kategorija dečkov do 11 let in kategorija dečkov do 13 let.

David Avbelj, Matej Gabrovec in Luka Juhant, kateri so tekmovali v kategoriji dečkov do 9 let, so imeli v času poletne sezone največ tekem. Nastopili so na skupno osmih tekmah. David Avbelj se je redno uvrščal okoli 10. mesta, Matej Gabrovec okoli 20. mesta, Luka Juhant pa okoli 40. mesta med več kot 60 tekmovalci.

Miha Šlibar, Rok Mehle, Nejc Bergant in Jan Capuder, kateri so tekmovali v kategoriji dečkov do 11 let, so nastopili na skupno sedmih tekmah. Na teh tekmah se je Miha Šlibar redno uvrščal okoli 15. mesta, preostali trije pa so se uvrščali med 20. in 30. mesto med skupno 50 tekmovalci.

V kategoriji dečkov do 13 let pa sta tekmovala Kevin Kladnik in Vid Capuder.

Sedlarji in jermenarji na Moravškem

Predzadnji prispevek v letošnjem letu želi Moravčanom predstaviti še eno izmed starih obrtnih ali boljše rečeno rokodelskih znanj, povezano predvsem s konji pa tudi z govejo živino, ki je za vleko voz, plugov ali bran potrebovala tudi pravo opremo – konjske in goveje naglavne komate. Rokodelci, ki so izdelovali vprežno opremo, so se imenovali sedlarji in jermenarji. Ta rokodelski poklic se na Slovenskem pojavil od 15. stoletja dalje za čas prevoznitva ali furmanstva. Vpreganje konj za potrebe kmečkega in mestnega gospodarstva se je pri nas uveljavilo mnogo pozneje, nekako od druge polovice 17. stoletja naprej, piše dr. Janez Bogataj v monografiji Domače obrti na Slovenskem.

Moravčani so dobili v svoje kraje izučena sedlarja in jermenarja šele

leta 1952, ko se je z ženo sem priselil Milan Kokalj iz Tupalič pri Preddvoru. Za sedlarja in jermenarja se je izučil pri svojem očetu. Ko je napravil mojstrski izpit, zanj v očetovi delavnici ni bilo več prostora, saj je delavnica lahko imela le enega mojstra. Tako si je poiskal delo tam, kjer so imeli konje, a nobenega sedlarja in jermenarja – v Moravčah. Kot prišelku se je bilo težko uveljavljati, zato se je kmalu oprijel tudi drugih opravil, na primer tapetništva.

Najimnitnejši izdelek sedlarskega in jermenarskega rokodelstva **predstavlja konjski komat** z vprežnim jermenjem, ki jih je izdeloval tudi Milan Kokalj. Pred leti je za svoje odlično znanje in izdelavo konjskih komatov prejel **znak kakovosti** pri Obrtni zbornici Slovenije.

Komat je sestavljen iz dveh delov, ki ga na zgornjem delu oboda zaključuje streha. Stene predstavljajo **zunanj obod, notranji obod je »futr«** (polnilo iz žime), dveh »klještr« na zunanji strani, ki sta izdelani iz kovine in predstavljata ogrodje komata, na zunanji strani »klještr« je **usnjeni »žok«** (neke vrste žep) za »gajžlo« (bič), ki ga je mojster Kokalj spletal iz šestkrat klanega kostanjevega lesa. **»Kvebe«** so **kovinski obroči**, na katere so pritjeni

»rukrem«, »štruci«, nožnica in »štrange« (vprežno jermenje). Na zgornjem koncu komata sta **rinki**, skozi kateri nadenejo konju uzdo, na drugi strani pa vajeti za »vižanje« (usmerjanje) konja, ki ga vodi voznik voza na primer.

Komatov je več vrst, glede na to, za kakšno delo so konje uporabljali. Delovni konji niso imeli posebne kovinskega okrasja in so bili izdelani iz tako imenovanega blank usnja, ki ga je mojster Kokalj dobival iz tovarn v Šoštanju in Slovenjgradcu. Za delovnega konja je bilo potrebo izdelati posebno osnovo – »lajbkis«, ki so jo nadel konju na vrat, da ga trda usnjena ovratnica - komat ne bi žulil. »Lajbkis« je bil sestavljen iz pušpanovih palic kot ogrodja, prevleče-

nega s platnom in poljenega z žimo. Če to osnovo so konju nadeli še komat z vprežnim jermenjem. Komati z vprežnim jermenjem **za praznične priložnosti** so bili izdelani prav tako iz »blank« usnja in so imeli več okrasja v obliki medenastih zakovic - »šajb«, usnjenih trakov in res. Posebnost so predstavljala okrasna jermena, imenovana »plint« jermena.

Komati z vprežnim jermenjem so bili v celoti izdelani ročno. Sedlar in jermenar je moral imeti pri tem delu izredno **veliko moči**, da je posamezne dele sestavil skupaj in vse zašil. Pri delu je uporabljal **vrsto različnih orodij**, kot so več vrst klešč, orodje za izdelavo različnih lukenj in pozneje tudi posebne šivalne stroje za šivanje usnja. **Za izdelavo enega komata** z vprežnim jermenjem je mojster Kokalj potreboval **mesec dni**. Konjski komat ne spada med potrošne stvari ampak trajne, zdržati mora eno človeško življenje.

Človeško življenje in njegov razvoj je prinesel nove tehnologije, kjer konji kot pomočniki človeku pri delu niso več potrebni. Sodobna tehnologija za dela na poljih, travnikih, gozdovih in v prevoznitvu pozna konja na bencinski pogon. **Človek še vedno vzreja konje, ampak ne za dela** na kmetiji temveč za na primer dodatne turistične ponudbe na kmetiji.

Tudi ti pomočniki bodo potrebovali primerno opremo - vprežno jermenje in sedla. Vprašanje pa je, koliko je še danes tistih mojstrov, ki to rokodelsko znanje še obvladajo? In koliko takih, ki ga bodo imeli priložnost prenesti na naslednje generacije?

MOJCA TERCELJ OTOREPEC,
konservatorica, ZVKDS OE Kranj

Nastopila sta na dveh tekmovanjih, uvrščala pa sta se v zadnjo tretjino tekmovalcev.

Rezultate bi lahko ocenili ob upoštevanju dejstva, da smo s treniranjem teh tekmovalcev začeli konec meseca septembra 2002, kot zelo dobre. Prve skoke na skakalnicah pa so opravili 11.11.2002. Nadalje je potrebno upoštevati domače klubske pogoje za trening. Za tekmovalca v kategoriji dečkov do 13 let so klubske skakalnice že premajhne, saj je bila tekma za državno prvenstvo za to kategorijo na skakalnici K 50. Klub pa premore skakalnico pokrito s plastiko z doskočiščem K 25. Problem smo reševali na ta način, da so treningi potekali na skakalnicah sosednih društev, predvsem v Kisovcu in v Mostecu. Želje Skakalnega kluba Termit Moravče in sanje tekmovalcev so, da bi podoben skakalni center imeli tudi doma v Moravčah. To pa je že tema za naslednji članek.

Potrebno pa je omeniti, da sta posredna krivca za nastanek tega članka Janez Prašnikar in Matej Novak, ki tudi po štirikrat tedensko trenirata skakalce. Brez njunega truda tudi rezultatov ne bi bilo.

RAJKO GABROVEC

PA BREZ ZAMERE

So taborniki sadno drevje posadili,
ga negovali, gnojili,
celo učno uro priredili.
Jeseni naj bi sadove pobrali
in se za svoj trud malo posladkali.
A tatinski barabin
obral je vse pred njim
in za zahvalo poteptal je še gredice
in s tem pokazal svoje nekrščansko lice.

Planincem!

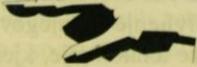
Zakaj nekdo planinski prapor si lasti,
da na obletnici društva ga videti ni?
Nekje v kotu se praši, na spregled ga ni.
Planinci vsi na proslavi odprtih ust
strmijo, zakaj naš prapor je izpust.
Nakar predsednik društva se oglasi,
da prapora iz neznanih vzrokov ni.

Navkljub številnih razprtij in nepojas-
njenih stvari
gradnja doma se kar vrtil
z zaslug in v zahvalo nekaterih ljudi.

Tatiču

Tako kot zgodnji sneg skopni, se našemu
soščku godi.
Na Limbarski gori prespi, pa ga že ni.
Preljubi neboditetreba,
če že krasti moraš,
to opravi temeljito
in pridi še po podstavek,
za noge »rosfrejastemu«
lepotcu.
Še boljše pa bi bilo,
da vrneš sod, se ti ne zdi, ti dolgo-
prstnež?

Pred dnevi so dolgoletni pevci
kolega svojega pokopali,
pogrebem so se smilili v resnici,
tihu so pod korom stali,
kot drugi veri bi pripadali.

Skozi Trzen vse globlje so vdrtnine
asfalt podobo beraško kaže,
proti Zalogu se dvigajo grbine,
on, ki grbine je gradil,
mere prave ni razvil.

KAJ PA JE STORILA OBČINA MORAVČE?

(problematika odlaganja gradbenih odpadkov)

»Ko so na občino začeli deževati klici o odlaganju gradbenih odpadkov, je pristojna služba ugotovila, da se na to območje s številnimi tovornjaki odvažajo gradbene odpadke z delovišča... Glede na podatek o večjem številu prevozov s tovornimi vozili je občinska uprava opravila pregled ceste in ugotovila poškodbe (udarne jame, povožene bankine). Pristojni oddelek je z namenom, da bi preprečil nadaljnjo obremenjevanje ceste ter delanje škode, izdal odločbo o postavitvi prometne signalizacije, s katero je bil prepovedan promet za vsa tovorna motorna vozila...«

Pristojni oddelek občinske uprave je tudi sam opravil ogled odlaganja in ugotovil, da se med gradbenimi odpadki nahajajo tudi del komunalnih odpadkov. Izdal je odločbo o odstranitvi vseh komunalnih odpadkov in lastniku zemljišča, ki je omogočil tovrstno odlaganje, izrekel denarno kazen.

Sodni izvedenec je na pobudo občine... opravil ogled poškodb na cesti..., izvedeniško mnenje pa bo osnova za izračun povzročene škode...«

Da ne bo pomote. Takšno sporočilo ni prišlo iz pisarne županije občine Moravče v zvezi z pritožbami krajevne skupnosti Vrhpolje, ekološkega društva Natura in posameznikov o odlaganju gradbenih in drugih odpadkov na območju Vrhpolj in Stegen.

Obvestilo je objavil urad županije v Domžalah v zvezi z odlaganjem odpadkov, ki so nastali pri rušenju tovarne Toko in odvozom teh odpadkov na območje Žej in Sv. Trojice.

Kako pa je v podobnem primeru zasipanja vrtače na Vrhpoljah ravnala moravska občina?

Po opozorilih občanov in javnemu vprašanju kluba Natura (Moravske novice, št.: 9/2002), je bila javnost obveščena, da je Občina Moravče »takoj obvestila inšpekcijske službe, točneje inšpektorja za okolje (katerega?), ki je zagotovil, da si bo mesto odlaganja odpadnega materiala ogledal in temu primerno ukrepal. O končnem epilogu te zgodbe, katere avtorji so naši občani, Občina Moravče še ni bila uradno obveščena...« (Mn, št.: 9/2002).

Vrtačo so seveda veselo z različnimi odpadki zasipali naprej, dokler jo v letu 2003 niso tudi zasuli.

Vse kaže, da mislijo na Občini Moravče na podoben način »reševati«
tudi problem smetišča, ki že več let nastaja v Stegnah. Naj spomnimo na vprašanje, ki ga je že leta 2002, v isti številki Moravških novic postavila Natura:

»V Stegnah, na kraškem področju že več let nastaja večje smetišče v kraški vrtači (Šajčeva dolina). Občina je bila s tem seznanjena. Kaj je bilo storjeno, da bi se onesnaževanje preprečilo?«

Kolikor vem ni bilo storjeno nič. Komunalne odpadke pa so sedaj začeli prekrivati z gradbenimi (od kod in kdo je naročnik?). Zemlja pa bo na koncu tako ali tako vse prekrila.

TONE PAČNIK

Vprašanje???

Najprej bi pohvalila vse, ki sodelujejo pri oblikovanju Moravških novic. Revija je od začetnega obdobja izjemno napredovala. Imam pa naslednje vprašanje.

V oktobrski številki Moravških novic nas na peti strani v obvestilu z naslovom Dimnikar praviloma v hiši vsaka dva meseca obveščate, da naj pričakujemo dimnikarja vsaka dva meseca v obdobju od oktobra do aprila. Zanima me, in prepričana sem da tudi druge bralce, v katerem letniku in številki Uradnega lista RS je ta uredba navedena?

Vnaprej hvala za odgovor. Lep pozdrav,

Vinka Rokavec

Odgovor...

Odredba o oskrbi kurilnih naprav pri opravljanju javne službe pregledovanja, nadzorovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimovodnih in prezračevalnih naprav zaradi varstva zraka je objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije št. 2, 11.1.2002. Izvleček oziroma roki čiščenja kurilnih naprav so bili objavljeni tudi v Moravških novicah december 2002.

FRANCI KOS, Občina Moravče

CENTER ZA SOCIALNO DELO DOMŽALE
vabi vse prostovoljce, ki bi jih zanimalo delo z mladimi
v PROJEKTU »UČENJE ZA ŽIVLJENJE«.

Vabljeni ste vsi, ki ste **radi v družbi mladih** in ste vsaj enkrat tedensko pripravljeni del svojega prostega časa posvetiti otroku ali mladostniku.

Projekt je namenjen otrokom in mladostnikom, ki potrebujejo **pomoč v smislu pomoči pri učenju, spremljanju šolskega dela, pogovora, druženja, usmerjanja v pozitivno koriščenje prostega časa, učenja socialnih veščin...**

Enkrat mesečno se vsi otroci in prostovoljci **srečujemo še na izletih in kreativnih delavnicah**, zato ste prostovoljci dobrodošli tudi pri izvedbi delavnic in podajanju svojih idej.

Vsi zainteresirani se lahko osebno oglasite na našem Centru za socialno delo, Ljubljanska 70, Domžale, v drugem nadstropju ali pokličete na tel. št. 01/ 724-63-70 ali 01/ 724-63-87, kontaktna oseba Veronika Dermastja.

Vljudno vabljeni!

ZAHVALA

Franc VEHOVEC
iz Drtije

Ob smrti našega ata Franca se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, zdravstvenemu domu Moravče, podjetju Termit, Zvezi borcev Moravče, Društvu upokojencev, župniku Viktorju Primožiču in vsem, ki ste karkoli storili zanj.

Domači

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi upanja, trpljenja,
bolezen bila je močnejša od življenja.*

ZAHVALA

V 70.letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, stari oče,
brat in stric

Peter ZAVIRŠEK
z Vrhpolj pri Moravčah

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste bili v dneh slovesa z nami, nam izrekli sožalja, darovali cvetje in maše ter ga v velikem številu pospremili na njegovo zadnjo pot. Posebno hvala sosedom z Vrhpolj in Doba ter njegovim sodelavcem. Iskrena hvala PGD Vrhpolje, Krašče, Dob ter Helios, vsem praporščakom, guberniku Ivanu Lebarju ter pevcem MPZ iz Moravč. Zahvaljujemo pa se tudi župniku Vinku Čampi za lep pogrebni obred.

Pogrešali ga bomo!

Vsi njegovi

*V domu našem je praznina,
v srcih naših bolečina.
Spomin na tebe pa živi,
čeprav te več med nami ni.*

V SPOMIN

28. novembra mineva žalostno leto, od kar si za vedno
odšla ljubljena mami in stara mama

Vida URANKAR
roj. Kunavar

Hvala vsem, ki stojite ob njenem grobu in ji prižigate sveče ter se je spominjate v molitvi.

Vsi njeni

ZAHVALA

V sedeminšestdesetem letu starosti nas je mnogo
prezgodaj zapustil mož in ati

Viktor CERAR
Skorjevčev Viki iz Moravč

Zahvaljujemo se vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti, posebno še pevcem Moškega pevskega zbora Kulturnega društva Tine Kos Moravče, domačemu župniku in cerkvenemu pevskeemu zboru. Hvala vsem in vsakemu posebej, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali in nam stali ob strani.

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiščete njegov grob.

Vsi njegovi

*Srce je omagalo,
dih je zastal,
a spomin na vaju,
bo vedno ostal.*

V SPOMIN

Ivanka in Anton
MAJDIČ
iz Soteske

4.novembra je minilo 9 let, od kar je odšla v večnost mama Ivanka. 11. decembra pa bo minilo 10 let, od kar smo se poslovili od očeta Antona.

Hvala vsem, ki se ju spominjate in stojite ob njunem grobu.

Vsi njeni

*Veliko korakov po gozdu je tvojih ostalo,
živalim ob poku je tvojem srce vtrepetal.
Zdaj tiho in čudno živalcam se zdi,
da tebe ob poti več slišati ni.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža,
očeta, brata in tasta

Džura RADKOVIČA
iz Peč pri Moravčah

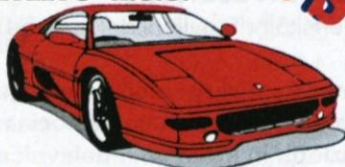

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, Lovski družini Moravče, kolektivu Energoplan, župniku Janezu Zaletelu in peškemu pevskeemu zboru. Posebej hvala sosedu in prijatelju Stanetu z družino.

žena Tamara in sin Stane z družino

AVTOSERVIS PLANINC d.o.o.

Vrhpolje 43, Moravče
Tel.: 01/723-13-38
GSM: 041/686-509

VULKANIZERSTVO

prodaja, premontaža, centriranje in hranjenje gum

Nudimo kompletno usluge na vseh tipih vozil.

Za čas popravila nudimo nadomestno vozilo.

Smo pogodbeni servis za vse slovenske zavarovalnice.

Odkup in prodaja celih in poškodovanih vozil.

Če ste v hitrem tempu življenja pozabili na menjavo letnih gum z zimskimi, smo na to mislili pri Avtoservisu Planinc.

Pohitite, 15. november je namreč z zakonom določen dan, ko morate gume že imeti zamenjane.

Ob menjavi pnevmatik vam nudimo brezplačno kontrolo stanja zavornih oblog, motornega olja in moči hladilne tekočine.

Letos pa vi presenetite zimo in se pravočasno pripravite na zimske vozne razmere!

SREČNO IN VARNO VOŽNJO!

Delavni čas: od ponedeljka do petka 7.00 - 19.00
sobota 7.00 - 13.00

FRIZERSTVO

Pri Škarjet

Vlasta Stražar s.p.

Trg svobode 2, 1251 Moravče

GSM: 041/215-378

V mesecu novembru Vam ob otvoritvi novega frizerskega salona nudimo 10% otvoritveni popust.

Vabljeni!

AVTOŠOLA LONČAR d.o.o.

Cesta talcev 10, 1230 Domžale

Marko: 041/785-735

Janez: 041/697-971

Tečaj CPP

17.11. ob 18. uri

tečaj za traktoriste

3.12. ob 17. uri

oba tečaja potekata v Domžalah

sliko pleskarstvo[®]
PIRC

Matej Pirc s.p.
gsm 041-647-602

Stegne 11
1251 Moravče

www.slikopleskarstvo-pirc.com

stavbno kleparstvo

➔ Robi Jančar s.p.

Vrhpolje 5, 1251 Moravče
gsm. 041 352 057

SPINA

Obveščamo in vabimo vas k nakupom v naši prodajalni, kjer lahko koristite vse prodajne akcije in bonitete Mercatorja.

Mercator